

بیتا و بی بی

بیتا و بی بی

چھپڑو ہتھ نہ مری

(شاعری)

اشوال فقیر

سانچہ

کتاب	:	چھیڑو جتھنہ مُرلی
شاعر	:	اشوالال فقیر
ترمیم	:	رشید احمد قریشی
تعداد	:	500
مُل	:	120 روپے
پہلا پُور	:	اپریل 1989ء
دو جا پُور	:	جنوری 2007ء
چھا پا خانہ	:	شرکت پریس، اہور

ISBN: 969 - 8957 - 14 - 6

سانجھ
SANJH
PUBLICATIONS

دوسری منزل مشفق بلڈنگ 17/31 ٹمپل روڈ، لاہور

فون: 0092-42-7355323

ای میل: sanjhpk@yahoo.com

اپنے سائیں^ط
ہیاں غلام حسن دی اجازت ناں

کُتگر دے ناں
اُوندے رچھ دے ناں
اُوندی کُلی دے ناں
رستہ ٹھلی دے ناں

چھپر و ہتھ نہ مری

۳۲	زخہ	۱۲	لکھ کتاباں پڑھ کے دی
۳۳	بن مری سبھ انت	۱۳	سانوٹی
۳۴	اُتھارا	۱۴	دھی اودھی کار
۳۵	گوج کویتا	۱۵	دھرتی تے دھاڑ دی پہلی رات
۳۶	مارشل لاء	۱۷	کچھی داس
۳۷	حاکم محکم وٹھایا	۱۸	چوڑھے
۳۹	۲۲ اپریل	۱۹	کیہلاں کیتے
۴۰	شام	۲۱	جنگل و سٹوں بھیرے
۴۱	اکھیں رستہ بنیاں	۲۲	آیا چیترو ساکھ
۴۲	ستیں ول آسی	۲۳	سورج مٹکھی
۴۳	گادون	۲۴	ڈبج گئے تاک اولے
۴۴	رستہ کیوں نہ بھلے	۲۵	نویں بشارت
۴۵	پوہ	۲۶	گنگر
۴۶	NO-EXIT	۲۷	ہم زاد
۴۷	پھانٹے خان	۲۸	گادون
۴۸	کانڈھ	۲۹	ساکوں رچھ نچاؤن ڈیوہ
۴۹	انت وسیلا	۳۰	جیرن نام اڈواری

۷۶	مولا آدمی بن آیا	۵۰	سیالے دا گھاوٹ
۷۷	ہر عہج ہر	۵۱	بھڑوٹن
۷۸	گندی شاہ جیندا اصل نام "عبداللہ" ۷۸	۵۲	بن پاس
۷۹	تیاگ	۵۳	وے پھٹو آ
۸۰	انت	۵۴	جاگھ
۸۱	کوڑ	۵۶	جیون جوت سوانی
۸۲	اڈر	۵۷	دین و تیاں
۸۳	کھیڈن دے ڈینہہ چار	۵۸	MALE CHAUVINISM
۸۴	ستواڑھ	۵۹	اے جیون چکی بھوگ دی
۸۵	وسے دا کیا مارن	۶۰	گوتم
۸۶	ہرناری دا ہک ہوت	۶۱	تھر
۸۷	کچھی نہ ڈرایا کر	۶۲	پوہ دی جھڑی مسادوں
۸۸	پکھیاں دے پرنیٹے	۶۳	منکھ مہاندر
۸۹	لک چھپ بھین بھرانواں توں	۶۴	پیراں کیتی دیر
۹۰	دساخی	۶۶	نچ فقیرانچ
۹۱	کتیں گتیا ڈینہہ	۶۷	آچرا لیاں کھیڈوں
۹۲	پندر ابن	۶۸	چاکری
۹۳	اساں رل رل جھڑ پادوئی ۷	۶۹	دریا بڑ دوساٹاں اندر
۹۴	چندر ججات	۷۱	بکھ آوے یا تریہہ
۹۵	چینی دارنگ نیلڑا	۷۲	بدل بن گتے رچھ
۹۶	دوسریاں یاد آئیاں	۷۳	کھھپ دا گھاوٹ
۹۸	گزر گیا ڈینہہ سارا	۷۴	نادیر کیتے ہک نظم
۹۹	سوم رات	۷۵	لوک پر لوک

۱۲۳	جیون اپنی آپ گواہی	۱۰۰	بزدار
۱۲۴	پانی بیک و ساول دی	۱۰۱	جاثر
۱۲۵	دوزخی	۱۰۲	زندروں جاگ پیوستے
۱۲۶	ندی	۱۰۳	اوپر
۱۲۷	نروانی	۱۰۴	آزمیش دی ہک ہی رت
۱۲۸	مہانے دی بگڑو	۱۰۵	جاگن چوک و ساخ
۱۲۹	لماں	۱۰۶	پار
۱۳۰	کچلا ڈیو و بالال کورن	۱۰۷	آستاد فدا حسین
۱۳۱	نظم	۱۰۸	ہک قصے دی نظم
۱۳۲	کھل	۱۰۹	بھئی وال
۱۳۳	قصہ و تھلو چڑا	۱۱۰	دہندا پانی یار
۱۳۴	جنگل میڈیا مور	۱۱۱	جیون انت نکھیڑا
۱۳۵	ریت	۱۱۲	جھنگار
۱۳۶	چور	۱۱۳	تانی روز بیٹھجے
۱۳۷	ہک راتیں تان جاگ	۱۱۴	غلام
۱۳۸	پی سمندر وس	۱۱۵	ساون دی بگڑو
۱۳۹	پوڈا	۱۱۶	ڈانڈاں باجھ نہ دہندی
۱۴۰	در د پھرن چو گڑھ	۱۱۷	مٹیاں روپ وٹایا
۱۴۱	اکلیس	۱۱۸	لوٹھ
۱۴۲	ناہراں دے وس کتا	۱۱۹	ادھی راتیں وچ سمندریں
۱۴۳	مور جھنگی	۱۲۰	ساڈا کجھ دی ساڈا ناہیں
۱۴۴	بجھارت	۱۲۱	وسواس
		۱۲۲	نشلجیا

وساخ، قصہ تے قصاوی

ہر رات میڈے سراندوں
 چھیکڑی دین ہوندی ء
 ہر سچھ میڈے کیتے
 نواں بھتی کے ابھرے
 میں پھلاں دی سک ء ج
 روز جنگل بڈاں
 کوچ میڈے اندر
 میڈی دریا برد وساخ دانٹلیجیاء
 میں کنگر ہواں ہا
 میڈی گلی میڈی دستہ ہورے ہا
 تے چندر میڈا سانول
 بھل ایں نیتیں ہوندا
 کچھ خراب نظم بڈن
 تے کچھ ہتھ نیتیں آندے اوترے

ایڑیں شاہری وی نواں دھام ورت درتا توں ہٹ کے ہک رمز ہوندی ء خیال، سوتھی
 تے اہاں دے سوہنرپ دی جیکیں لوکاں نال جوڑیں بغیر ایندے محض ذاتی ول قے ہرون ہی

نغمی نہیں کہتی دلخ سبکدی جے شاعری حرف شاعر تئیں دی کوئی رمز یا معرفت ہوندی تاں وت
 شاعری ءوچ تنقید دا کوئی جواز نہ رہندا مثال کن اُتھارے (HALLUCINATIONS) پاک
 بندے کیے ہوندا تے ڈوجھیاں کیے نئیں این پاروں HALLUCINATIONS دا سچ نغیاتی
 بیماری اکھو لسی جیکوں ہر بندہ EXPERIENCE نہیں کریندا۔ سچ دی کوئی وی شکل لوکاں بغیر
 اُکے سچ دی ہوند تے این سچ ءوچ ایندے نہ ہون دی دلیل وی لگی ہوتی ء۔ اسان شاعری
 کوں ایٹھے سچ توں بچاؤ تے تاں جو او محض مدھ ورتی یا اُتھارنا چلے۔ لوکاں دے رہن بہن
 میل چل تے ڈکھ سکھ دی سانجھ سبھا وی تھیوے تاں وی او کہیں وسیب تے اوندی زبان ا
 مزاج بنسی تے لوکاں ءوچ ولاؤرتیسی۔ نتیجہ تاں نری شاعری اپنی لاشعوری وہیند جیندا
 ردل شاعر دے اپنے ذاتی کھار س دے سوا پیا کوئی نہ ہوسی۔ اسان شاعری دے مکمل شعوری ذمہ داری
 ہونڈے نظریے تے یقین رکھیندے ہیں۔ تاں جو او وسیبی بہن ترور دے جدیاتی عمل ءوچ اپنے وسیب
 تے اوندی مٹی نال ولاؤرتے تے اے کم یقیناً سیاسی ہوندے شاعری دے محض رمز تے معرفت ہونڈے
 کوں رد کریندی ہوتیں۔

این توں اے مراد وی نئیں جو شاعری کوں ڈانگ سونا بٹا کے انقلاب کیتا دینجے جے
 لوکاں کوں چھڑا مشتعل کرن دا ناں دی شاعری ہوندا تاں وت میڈے خیال ءوچ شاعری کرنی
 کوئی لوڑ نہا ہی کیوں جو محض مندا کڈھ کے وی لوکاں کوں مشتعل کیتا دلخ سبکدے۔

”چھڑو ہتھ نہ مرلی“ ءوچ میں شعوری طور تے وسیبی لوک گیتاں، قصے کہانیاں کھیڈا تے
 رسال برتیاں ءوچ لوک سنڈپ (FOLK WISDOM) کوں ولا نظم بنائے۔ جتوں تئیں دھرتی، بندہ، وجود
 عقیدہ تے اوندے فلسفے (قصوف، مارکسزم تے وجودیت) دا تعلق ءو اوندے کیتے میں عارفانہ
 شاعری (MYSTIC POETRY) ءوچ ورتی گئی لوٹاں دی لغت تے اوندی علاقائی رسمیت کوں
 اگروہاں کرن دا شعوری اہر کیتے۔ تے اپنی وسیبی پچھو کڑتے اوندی شعری رسمیت کوں اُتھاراجی
 نال دلا گنڈھ تے اپٹیاں نطال ءوچ مرلی، شیم (کرشن، نند لال، موہن)، رادھا، رام، سیتا، گوتم،
 ہر تلسی، ————— وغیرہ دیاں علامتاں ورتن۔ لوک گیتاں تے کافیاں دی ورتت
 ءوچوں ”چھڑو ہتھ نہ مرلی“ دیاں نطال دی اے پھچھوڑ میڈے ذاتی نطلیا دے نال نال میڈے

دوسری تہ اوندی محرومی دا اجتماعی نطبلجیا دی ہے جیکوں میں اپنی پنڈوں چنن دی سبک نال
 دلا سمری کیتے تے مارشل لار عروج جوان تھیاں۔ ”چھڑو ہتھ نہ مزل“ کیکھلاں، گٹاٹیاں، مہانٹیاں
 تے گنگراں (اچ دے معنای عروج ورنگ کلاس) دی شاعری عوجیں کنوں اونداساراسو ہنرپ
 چھک کراہیں اوپر حوالے کیتا گئے۔ جے اے شاعری ہے تاں لوکاں عروج دلا دتھسی۔ جے نہیں
 تاں پس میں تئیں۔

بے شک شاعری اپنی وسلخ اوندے قصے تے قصاوی عروج اپنے دوسیب
 دی مجموعی سائیگی دا حصہ ہوندی عوجیں نہ کہیں وچھوڑے تے بلاپ دی جاگ۔ جیندی
 سبک سوتوں اسان اپنیاں اکھیں عروج رات پتے دھیندے ہیں ناٹکاں پھاٹکاں آلی۔

اشوالال فقیر

کر وٹ لال عیسن۔ یے
 ۱۳ اپریل ۱۹۸۹ء

لکھ کتاباں پڑھ کے وی
 مسجد، مندر وڑ کے وی
 بندہ جی کر بندہ نہیں
 دوزخ اوندے جتیں

ساوٹی

نند لالہ جی دے نام دے

اساں چھٹرو شام شام دے

ساڈی رادھا پنڈھ بڈینجار دا

ساڈا آجہ گنگا پار دا

اساں جھر جگل نرت لانگھٹا

پک درشن ستیں داتا نگھٹا

ساڈے من وچ رادھی سانوٹی

اساں مڑلی روز وچ ساوٹی

دھی او دھی کار

کسیندی ڈولی کون کہار
ڈھولک وچے دریا پار

نہ کوئی جھنج نہ جھنج نہ کانڈھا
نہ کوئی گھوسٹ گنوار

نہ سرخی نہ کھبسل باٹن
نہ سیندور سنگھار

نہ چھاپاں نہ پندے ڈھولن
نہ ست کڑیا ہار

وت وی ساڈے اندر نیچے
ونگاں دا چھٹکار

لگی بیڑی چھٹاں دے وس
چھٹاں تارو تار
دھی او دھی ہے کار

دھرتی تے دھاڑ دی پہلی رات

سُنڈے ہیں کوئی فوجاں لتھین
 راجاں تا جاں والیاں
 کوٹ فصیلاں اُتے پنجدن
 بہتے گھوڑے سانگاں

بھا اُشادی جھالرو چوں
 چھندن دھاڑ پھپانویں
 چن دی چوڑھر ڈاہڑیاں لیکھے
 رات آساڈے نانویں

سر میاں سیتی ساول ساکن
 دھرتی دھرم چھڑا یا
 ساکوں ساڈی اپنی مٹی
 پکھی واس بسٹایا

اساں ڈاند وساکیاں والے
 مارے گتے بے خونڈے
 زور وراں دے ہتھوں ساڈیاں
 وستیاں شہر اُموندھے

اساں دی جے ہل دی اوڑے چ
 چا بارود رہینڈے
 ساڈے تن تے نیل نہ ہونڈے
 پر ہوں بار نہ چمینڈے

پچھی واس

بھانویں ہووے کیچ پینل دا
 بھانویں تخت ہزارا
 نہ کوئی ماڑی ساڈے نانویں
 نہ کوئی محل متارا
 آساں پڑدی پاہ وے ڈھولٹ
 آساں مہٹی گارا
 نہ وس پیرے نہ ہتھ مرلی
 نہ کوئی آنت کنارا
 رستہ ساڈے سرداساں
 رستہ کیچ ہزارا

چوڑھے

اَساں میل اُروڑی جگ دی
 اپنے سرتے چائی
 ساڈی جھوک نہ کائی
 پیپیاں تال بہساری ڈتی
 بھانڈے دھو چمکائے
 اپنے تن داماس پکایا
 لکھ کینہے مُتے
 وت وی کہیں نہ ساڈے کٹھے
 بہہ پتھاری کھا دا
 اسال چوڑھے جگ اُدھر کے
 ڈاج اَساڈی ما دا
 سنگتی بختے لا دا

کیہ ہلال کہتے

اساں مسافر اینویں ٹر پئے
 گھن کے تیڈا ناں
 توں بدلاں دی چھاں
 پک پک کر کے اڈ گئے پھنوں
 مرنجھی مھی گئی کا ہنہ
 توں بدلاں دی چھاں

○
 کانباں کپٹن والے لڈ گئے
 خالی تھی گیا بیٹ
 ہرل جیویں جلیٹھ
 کیاں وچوں برہا گئی ء
 چھاں پھانویں میٹ
 ہرل جیویں جلیٹھ

بھڑی وچ ہٹی مرنجھہ الاپے
 اپنے سیں دا نام
 بھلی کر لیس رام
 ول پنناں تے آٹ لستھی ء
 کھمیاں کتھی شام
 بھلی کر لیس رام

جنگل و سوں تھیوے

میڈے اندر

جھٹھال جھٹھال روہی

اُتھال اُتھال ترہہ

جھٹھال جھٹھال و سوں

اُتھال اُتھال توں

جھٹھال جھٹھال جنگل

اُتھال اُتھال یس

نہ توں جنگل نہ یس و سوں

روہی دی ترہہ کیوں ڈسوں

آیا چیترا و ساکھ
نندروں لتھی جھاک

تقبراں اندر سبھ
جاگے، جاگ تان ساکھ

کندھی پور پلپیت
وہندا پانی پاک

اشو لال فقیر
تن مٹی من راکھ

سُورج مُکھی

اَساں مُونجھہ بناشاں والی
 اَساں چُپ ای چُپ
 سُورج مُکھی اُوندے نانویں
 جیہڑا دُھپ ای دُھپ

ڈُچ گتے تاک اوّے

گلیاں دے وِچ چھٹ پھیڑاں
 گھر دو کوئی نہ وُتے
 ڈُچ گتے تاک اوّے
 جے کوئی اینویں بھل وی پوے
 ولدا گھر دو وُتے
 اوہو کھولے جھیڑا جگے
 راتیں ساڈے رتے
 ڈُچ گتے تاک اوّے

توہیں بشارت

دُھپ کوں چھاں دی جاگ نہ لاود
 ٹُردے راہو

بُہینہ و سسٹن توں پہلے گھو لو

سجھ کوں وچ سمندر دے

وت بکھر کھو، وت پیو بھر بھر لال کٹوے

ہمٹن اسماناں اتوں اہہ کے

راتاں دی اے بُکھ و لیٹھنٹ

کوئی نہ آسی

گنگر

ساڈی کنڈتے ساڈیاں گلیاں
 مٹی ساڈا ناٹ
 پیراں، مٹیہ آسمان

ساڈے چم دے ودھراں اندر
 سے سکاں تن چور
 ہتھ وچ رچھ دی ڈور

ہک پانی دی دگیر ساڈی
 ہک پانی دی شام
 باقی ستیں دا نام

ہمزاد

چالے اندر چن کوں پالو
 جنگل دے وچ اکھیں
 چن تے اکھیں بھین بھرا
 تے ڈو تہاں دی کہنات
 جاگن ساری رات

گاون

سانوٹ شالا جیویں سانوٹ
 ساڈے نینٹ سوالی
 پنڈوں پکیاں اکھیں پکیاں
 وت وی جھولیاں خالی

رت سبگی وت انگلیں دی
 چچلا ہٹ نندوں جاگی
 ڈوہ ڈوہ دل نہ رتے ساڈا
 درد مہا زہب باگی

ہک ہک کر کے مہٹے پاندھی
 آن چنڈن دل بھانے
 درشن والی واٹ دا پناں
 عمراں دی کھٹ وانے
 سانوٹ شالا جیویں سانوٹ

ساکوں رحچہ نچاؤن ٹڈیو

سے ورہیاں دی دھاڑ تارا عوج

ساڈا اندر سوتی کھاگئی

ساڈے پاہروں،

”دیبل“ دے کنڈے توں گھن کے

”کالی کٹ تیتیں

پیریں پسندھ دچھاگئی

آساں رحچہ نچاؤن ولے کنگر، کیہل

آساں مہانے

دریا ساڈے پوتے

پڑیاں مانواں ساڈیاں

پتوں سانجھ نپالے

اسال وت دی

اپنی آئی دے سنگ سنگ ہیں

ساکوں ساڈمی کچی، روہی، تھل، دمان
 تے پٹیاں دے وچ رہوں ڈیو
 ساکوں رچھ نچاؤن ڈیو
 ساکوں چھج تے چھبیاں ہدھن
 پڑھے ڈڑن ڈیو
 ساکوں پنڈوں چن چن
 دھپ عچ سکھنے پاؤن ڈیو

بھانویں موسم
 ساڈے تن دے نیل نہ کچے
 بھانویں کچے

آساں خوش ہیں
 اپنی پکھی واس دُعا عچ
 رام کرے ہن مرلی وہے
 موہن دھرتی ویہڑے وتے
 رادھانچے
 ساڈے اندر ساڈے باہر

جیون نام اڈاری

نیل ونیل سمندر ساڈیاں اکھیں دے وچ رووے
ساڈے اندر سدا مسافر ڈکھ داننت نہ ہووے

بھانویں رات نہ تکتے جنگل دھپ دھانوں نہ دھانوں
درد کونڈاؤن والے موسم آون یا نہ آون

ساڈے سرتے چھت اسمانی کھمباں ہویٹھ پھیاویں
ہنجوں ہنجوں ساڈا ورثہ ساڈی مونجھ دے ناویں

کتھاں سورج برف پنگھاری کتھاں شام گزاری
آپٹا کم ۽ اڈدا رہون جیون نام اڈاری

رُتھ

جیکر میڈیے وُس بوج ہووے
 روہی رُتھ سجاواں
 چندر زمین کہا کے جوواں
 خوشبو چھمک بٹاواں
 وت پھلاں دی کرسی اُتے
 سیں داڑوپ ٹھہاواں
 درشن وُند ورتاواں

بن مرلی بسجھ آنت

ملاں، قاضی، پیر، پروہت

کیدو گل جہان

جیون پرم پریت ہلبے

من مرلی دامان

موہن، رانجھن رُوپ فقیری

باقی سب سمرٹھ

رادھا، میرا، ہیر سیان

مرلی موہ دی وٹ

پنڈھ کھیڑے، پنڈھ راٹھ

اُمٹارا

کالیاں گھُپ ریاٹیں اندر
 زندر اتے پھِللاں دی مُونجھ
 بچوٹن کھلی گونج
 نہ سرمیاں نہ مُنگیاں ناہنیں
 نہ کوئی وسدی جھوک
 قبراں دے مِچ لوک
 نہ کوئی اسپٹا نہ کوئی سُونہاں
 نہ کوئی ہار نہ جیت
 زندر و زندر پریت

کوئچ کویتا

بندہ ا- پنے اُنت ۽ چ پک ۽
 رُب سائیں دی سِک ۽
 بھانویں جیہڑا نام رکھاوے
 جیہڑی رُست ۽ چ وُستے
 ہر بندے دے مُلک دا نقشہ
 اُوندے تَن تے ہوندے
 ہر کوئی اپنے چھوٹے لادے
 زبکھڑیاں کول بہر روندے
 کہیں کندھی تے رہ گئی سستی
 کہیں کندھی تے بیتتا
 ڈو رُتاں دی ادھ ۽ چ بندہ
 جیویں کوئچ کویتا
 مَن وقح دُرد سمندر سانجھے
 تَن تے نیل نرو تے
 جیہڑے اپنے ساتھ توں نکھڑے
 نت پر دیسی ہوتے

مارشل لار

ادھی راتیں چن پھڑیکے
 جنگل وین۔ کرے
 تارہ تارہ چگدی چپ کن
 وستی روز ڈرے
 پرے کتھائیں مری اُتے
 بڈھ دی راند رے
 پھوں پرائی تانگھ آساڈی
 رستہ آنت کرے
 چن دی جان چھٹے

حاکم حکم سُٹایا

پنن بگاؤن مینہہ تے ساوٹ
 چیترو ساکھ آجایا
 منصب دار منادی کیتی
 حاکم حکم سُٹایا

پھل درگا ہوں چن بگدے او
 ہار بٹانیں بگدے
 "شاہ حسین کوں پڑھ بگدے او
 میلے گانٹیں بگدے

بتن ڈوہ و گلیاں دے وچ
 کوئی نہ کہیں کوں ملے
 جیس وی کھلٹا ہووے
 اپنے گھر وچ بہہ کے کھلے

نہ کوئی کہیں دادر کھڑکاوے
 نہ کوئی پوہا کھلے
 ویہڑے دے وچ رہوے تلسی
 وچ بازار نہ ملے

جگ دی سانجھ تہ رتے بندہ
 کلہیں درد ہنڈاوے
 جردل آکھے پاوے، کھاوے
 گھرتوں پاہر نہ آوے

۴ اپریل

اُتار کا ٹھہری بٹ پختلے
 ڈکھاں بچھ ڈرتایا
 ہنجاں رچ رچ ویل اگاڑی
 مُونجھاں بواج وچھایا
 درد صلیبیں کھارے پڑھیا
 چٹھہ سولی مُسکایا
 رات کچاوے اندر پانکے
 لوکاں سمجھ پرناہیا
 سمجھ واپس نہ آیا

شام

شام تھنی.....

وَت چالیں اُتے
 چڑیاں دے پھل لگے
 ریتاں دی درساں دے اگوں
 عمران دی نیں وُجگے

شام تھنی.....

وَت پڑی دے وِج
 اکھیں سبھ وِسمایا
 پتہن خالی، کندھیاں خالی
 جنگل رُج کُرا لایا
 سبھ مایا سبھ مایا

اکھیں رستہ بنیاں
 ہا رسنگھار آجایا کینتم
 ڈھول نہ ولسیا پاروں
 میڈے تن تے وسدا ساون
 جوں تے تے کنیاں
 بے پرواہ دے درشن سانگے
 کوٹھتے پڑھ کھڑی آل
 اکھیں رستہ بنیاں

سین ول آسی

دے میں
 اپنے کھوہ دی اڈتے
 کر منہ لمے دو پا ہواں
 پی اکیں کول سبھاواں
 من مینہن مینہہ کر لاسی
 تن ترہہ دی ڈکھٹی گاسی
 کہیں ڈینہہ تاں سین ول آسی

گاون

پتیر و سَخ آیا
 پھل صلیب چڑھے
 مُشک عذاب تھیا
 رنگ شراب بنے
 پیراں قصور کیتا
 اکھیں دے نال ٹرے
 دریا دے پار کوئی
 پکھیاں دی جھار اُڑے
 پھل صلیب چڑھے

رستہ کیوں نہ بھلے

بگراں تے جے سرہوں بھلے
 رستہ کیوں نہ بھلے
 نوں نوں دے وچ کرے تماشا
 واپورب دی گھلے
 کتیں کتے وچ کُفرِ الاوے
 رُوپ ستیں دا ہلے
 رستہ کیوں نہ بھلے

پلوہ

است واری دی پوہ
اکھیں وچ اک بڑوہ

کنڈتے چن دا پڑ
آگوں کالے کوہ

ساڈے اندر وکس
تن دے اکھر دھو
است واری دی پوہ

NO EXIT

(ارشاد تو فسوی دے ناں)

مستی شاہ دی جھنگی دے وچ
 گتتا روندے
 چاروں پاسے راتیں دا
 کوئی رستہ نہیں
 دستی چپ
 چپ قبریں تے ڈیوے ہلے
 لکھ لکھ منٹاں منے
 نذر نیاز چڑھاوے، بھانویں
 مستی شاہ کوں سورے
 کچھ کرنی، کچھ نا کرنی توں
 چنگی ہووے یا نہ ہووے
 ہووٹن سچ
 پرے رات نہ نکسی، تے نہیں
 مستی شاہ دی جھنگی دے وچ
 گتتا روندے

پہٹھائے خان

تن ویس وِسارِ طلبِ دا
کوئی بندہ شہرِ عجبِ دا

بہتہ کاسر سومِ سوالی
جگِ جنگلِ چھاں توں خالی

بُگلِ مالا کُنچِ کھپِ دی
دُھاں دُھوئی دُھوڑِ سفرِ دی

و دا منگے رُبِ دے ناں دا
دُھپِ پاچھنہ درشنِ چھاں دا

دُھپِ کھیڈیں سانولِ بلدا
جگِ رونداتے جگِ کھلدا

کانڈھ

روز بڑیہاڑے موسم داہن
 کون سہا پ سہے
 کوئی تاں صاڑے کٹھے جگ دا
 جنگل جھاگ ٹڑے
 سورج مٹکھی پدھے گاناں
 خوشبو گیت بٹے
 ساڑے تن تے ست پھیریاں دی
 بھاہ دارنگ چڑھے
 پوہ کوں ہاڑ کرے

آنت و سیلا

چُن چُن شام چڑھاں پالے
چیتی پاوے بھاء دی

کھا سوغند سمندراں والی
وسری گنگا نا دی

پانی سب دا آنت و سیلا
پانی رمز خدا دی
جیون مُسٹھ سواہ دی

سیلے دا گاؤن

روز کہیڑاں پھیرا پاؤن
 روز دسمبر آؤن
 ویہڑیاں وچوں ساڈیاں ٹانوں
 ہنجنوں میل سکاون
 ڈھولک وچے آنت سسے دی
 درد دھمالاں پاؤن
 روز ناشیں نیناں دے وچ
 رستے نیٹن وچھاؤن
 ساڈے ویہڑے ٹلسی دا کوئی
 پوٹا مڑتاں لاؤن
 روز دسمبر آؤن

بھڑوٹن

بھڑوی رن دی جھوڑی اندر
 شہر دیاں "نیکیاں" کٹھیاں تھینڈن
 من دی موج ہنڈاؤن
 نیکیاں دا بھڑوٹن چاوے
 جھوڑی یار ملاوے
 سچھ اُبھرتے ماں ساریاں نیکیاں
 ساوے چپے کپڑے پا کے
 خوشبو لاکے
 اپٹے اپٹے پال کون نہ کھن
 بھڑوی رن دا جایا
 رات دی رات بچ
 جھوڑی دا بھڑوٹن کیوں مندا بندے
 نیکیاں توں وی پُچھو

بن باس

نینٹ جلیے جل کیری تھی گئے
 لکھ سمندر سکے
 آساں اپنے اندرول ٹردیں
 جھہر جنگل و نچ سکے
 وت وی درد نہ سکے

وے کھنوا

ہٹن لوک دلال وچ
 رہندے نہیں
 ہک پتے ویاں گاہیں
 سہندے نہیں
 کھو و ہندے نہیں
 تھئی جھوک فنا
 وے کھنوا
 کوئی سدرہ تاں بڑے
 رل پہوں ہاول
 ستیں سوہنے دی
 من موہنے دی
 ہک بستروں ہا
 چن چستروں ہا

جاگھ

۱
 سارے کم بیڑے کے اوڑک
 سمدے ویلے،
 جے میں راتیں سوچاں
 ہک وی کم نہ میڈے لیکھے
 بشر بشارت والا

۲

راتیں نندرے
 ساڈے ویڑے پھلاں دامینہہ وے
 اساں باہیں بہاریاں کروں
 اپنیاں جھولسیاں بھروں
 اپنی کھلےچ پھیاں وانگلوں
 پانسیاں اُتے تروں
 اپنے تن دا آس دھو کے
 ویڑے دریا کروں

۳

سمجھ اُبھرے تہاں ویہڑے اندر
 نہ کوئی پھل نہ کچھی دریا
 نہ کوئی درو پڑانا
 اکھیں دے وچ ہک پتے ڈینہہ دا
 رستہ در کھڑ کیندے

ہر شے پتل،
 پال پلوڑے، مٹس سواٹیاں پتل
 پتل وچ کوئی ہنچ نہ ہاسا
 نہ کوئی چور دلاسا
 ہر کوئی اینویں ٹردا ویندے
 اپنی اپنی جاکھ عرج

○

جیون جوت سوانی

پک سسے دی راندہ جیون
 باقی عسرتہ کانی
 پک سسے، جیہڑا آج دی آئی
 جیون جوت سوانی
 آون والی رست کیس بڑھی
 کیس سوسال ہنڈائی
 بس جیس کھسدی انڈی پاتی
 تن تے اوں سہرائی
 جیون جوت سوانی

وین و تیاں

رُت کتھن دی دل آئی
ساڈے سینے تک سمائی

ساڈے بابل ڈھول رنجایا
ساکوں کھیڑیاں گھر پرتایا

آساں لگب دی لاگ نہ نائی
ساڈی نیر و نیر جوانی

آساں ناہراں دے دس پتیاں
آساں وڈی وڈی تھتیاں

MALE CHAUVINISM

گونجاں مارو
 کپ کے ہتھ پکاوو
 اپنیاں زالیں دے
 اپٹے نرہوون دی آل ء چ
 جھہ دا لوبھ ہنڈاوو
 تن بنرت دی مستی اتوں
 چن کے ٹھیل وتاوو
 اکھیں سیخ چڑھاوو

اے جیون چکی بھوگ دی
جکیوں بھجھ سسراں دا ہوڑے

ہتھی تیں ہتھ نار دا
جیہڑا چنگ چنگ چکی ٹوڑے

تکھی منٹھی بہتھے لیکھے
اتے بہتھ سانگے جوڑے

اوڑک پوچا اُنت دا
ڈینہہ روپڑاں دے تھوڑے

گوتم

درد پکاوے آوی من دی
تن تے مینجھ نہ تھاہرے

چویا چویا اکیس دے وچ
پڑویا رات پنگھارے

بسکال دے وس بندہ اپنے
ستیں دی سرت و سارے

کوئی کوئی بھئیوے گوتم، جیہڑا
تن دا جنگل ساڑے
سرتوں سورج وارے

تھر

اساں کو جھے، کوڑھے، کوہترے
اساں ننگو سانویں اوترے

ساکوں ساڈے بخت نہ بھانٹے
ساڈے پیلے پھل کمانٹے

اساں اکھیں مُتوں تھرہیں
اساں گھر ہونڈیں بے گھرہیں

اساں کال کرہیہ دے ووس عوج
اساں بندھ دے ہونڈیں تھس عوج

اساں پک واری ول جیسوں
اساں اپٹا پانی پٹیسوں

تھر عوج کال دے موقعے تے لکھی گئی

پوہ دی جھڑی مناؤں

پوہ دی جھڑی مناؤں سائیں

پوہ دی جھڑی مناؤں

بہہ پتھاری قصے آکھوں

مٹھڑے من پکاؤں

پوہ دی جھڑی مناؤں

رس دی گن بڑساوٹوں سرتی

نیناں وچ رچاؤں

پوہ دی جھڑی مناؤں

دُھپ نیکلے تاں چڑیاں نپتوں

ویہڑے چٹکا دھاؤں

پوہ دی جھڑی مناؤں

مکھ مہاندرا

چن ہولی رت زتاوڑی
 چن سین دا روپ تے رنگ
 چن ٹیکا بھاگ سہاگ دا
 چن کٹھ مالا چن ونگ
 چن تھل وچھاوے چاندنی
 چن جنگل چھیرے بہت
 چن پڑ پڑ تھبتر کھیڈ دا
 چن پل پل حباگدی اکھ
 چن ماڑی تے چٹھہ روندرا
 چن کھلدا جالیں ہیٹھ
 چن ساون، جتوں، سانوئی
 چن روہی تھل تے ہیٹھ
 چن سب رتاں من بھاندرا
 چن سین دا مکھ مہاندرا

پیراں کیتی دیر

تساں دیرے وار مہاندرے
 تساں بُرجاں دے رکھوال
 اسال درد ومان دے وائٹھی
 جتھاں پائی واسے کال

جتھاں دھپ دی کھل واجھولٹ
 جتھاں پولیاں دی نیں ہات
 جتھاں چند رکھیاوے توڈڑے
 جتھاں ڈاچیاں چارے رات

ساڈے پیر پنڈھیر و او ترے
 اسان پکھی واس فقیر
 ساڈے کناں دے وچ کیڑیاں
 اسان جوگی ہیں بن بہیر

ساڈے اندر جنگل جال دے
 ساڈے پاہروں کیر کنڈیر
 اسان ڈردیں انت اخیر تھئے
 ساڈے پیراں کیتی دیر

نچ فقیرا نچ

اپنے سینے دی اکر س کوں

پیراں ہیٹھ وچھا

اندڑوں باہر آ

دھرتی توں لا عرشاں توں تریں

پنگھر و پنگھر تھی

پتیاں دے بھر جی

میلہ تیڈا میلے دے وچ

بس ہک جھمر سچ

جگ دے کور توں نچ

بھانویں پیریں پسندھ زنجیراں

بھانویں ہوئے کچ

نچ فقیرا نچ

آچر الیاں کھیدوس

ہاڑ مہینے مکھے پاتے
دُھپ تے چھاں دے

چھاں پُرا لئی، پتیا، کان
دُھپ دی نھنج منجرا بہہ

جو دل آکھے پکھا چن کے

اپنی واری سور
بیون ٹردی ٹور

چاکری

سُورج پاہتا دھرتی دا
 تے خلقت ساہ سُبھا دی
 بھل او جہیڑا چپ کر بٹھی
 میڈے یار ستیں دا
 او ہو میڈا، او ہو میں
 تے او ہو میڈا سنگ
 میں سدری دارنگ

دریا بُردِ وساخاں اندر...

دریا بُردِ وساخاں اندر
 آنت پرے دی ججات
 اکھتیں دے وِچ بندروں بھٹی
 قصے دی کوئی رات

چوکاٹھاں توں جنگل توڑیں
 چکاتا نگھ دی راہ
 ہک بندے کول پتے بندے دی
 ڈیڑے سُدھ نہ ساہ

ساڈیاں مرٹن جوگیاں کہیں
 نیں دا خالی تیل
 اساں بن مرلی دے چھیڑو
 ساڈا آج نہ نکل

تیلی اُتے سمجھ سلامت
 پیڑی دے وچ شام
 دریا بُرد و ساخاں اندر
 پکھی تھتے بدنام

بُکھ آوے یا ترہہ

سارے سینگے زل اڑکیجن
 جوڑیاں بٹن بٹن آون
 اپنے نام ہکا دن
 ”دھرتی تے ہے قابض دیہہ
 ہک ناں بُکھ تے ہک ناں ترہہ
 بُکھ آوے یا ترہہ“
 ڈوہیں ساڈے ناں وے ساتیں
 ول وِخ کے اڑکیج
 اپنے رنگ ریگج

بَدَل بِن گئے رچھ

نہ وسن تال
 بدل چیتے بدل ڈس دے رچھ
 وس پرون تال
 پیراں دے وچ ویندے ساون چھ
 اوڑک لال مائی دیاں سکاں
 نوح دی پٹری وچ
 بدل بِن گئے رچھ

کھیب دا گاؤن

کال مُکالی رات ڈراوے
اکھیں بند نہ پاوے

تیز ہوا دا پلو نپ کے
جنگل شور مچاوے

پٹری تے چڑھ بک جگ راتا
مویا من پر چساوے

آوٹن والا ہٹ پتیاں تے
آوے یا نہ آوے
رُت ونگاں چھنکاوے

نادیہ کیتے ہاک لظم

من منوتیاں درگاہیں تے
 پس یک دان کماواں
 سے ورہیاں دا تھی کے
 وت کہیں موجی دے گھر جاواں
 اپنے چم دی جتی ہسی کے
 تیڈے پیریں پاواں
 ٹریں تماں نیٹن وچھاواں

لوک پر لوک

بُت مٹی بُت چونا گارا
 بُت پتھر بُت ریت
 بندہ گوتم بندہ موہن
 بندہ رب دا بھیت
 آپ ساوے بُت مچ خود کوں
 آپ بناوے بُت
 آپ رساوے اپنے موسم
 آپ مناوے رت
 آپ کوں پوجے روز دُعا وچ
 آپ پڑھے اشلوک
 پوجا جگ دی ریت پرائی
 پوجا دے سبھ جوکھ
 لوکاں وچ پر لوک

”مولا آدمی بن آیا“
”تلمھے شاہ“

کیکنجھے کیکنجھے بندے وسدن

جھوک فنا ءِ ج

جیویں چیترو ساکھ

سُرت سریر دے رپے کتھے

لو بھ لو پڑتوں پاک

پئے دی جھولی پاون موتی

اپنی جھولی راکھ

باہروں نندرو نندرو سمندر

اندروں سدا سجاک

مُری اُتے ذکر ستیں دا

کرے جنہاں دی خاک

مولا آیا رُوپ وٹا کے

توں وی ہر دم آکھ

پڑہ ویسی باکھ

ہر عروج ہر

ہر دے اندر ہر دا اپنا
 رُب تے کعبہ کاشی
 ہر دا اپنا اپنا چن تے
 اپنٹا پورن ماسی

ہر دا اپنٹا سورج مکھی
 اپنٹا رنگ تے سرمی
 ہر دی اپنی چھاں تے کچھو
 اپنی ہاڑ دی گرمی

ہر دی اپنی اپنی سبک
 تے اپنیاں اپنیاں رسیاں
 میں وی اپنا درد رسیماں
 رُس کے انت منیساں
 وت کافر اکھویساں

”گندی شاہ“

جیندا اصل ناں عبد اللہ ؑ

مستی دا کوئی موسم

ساڈے من مستیجے

”گندی شاہ“ دے ویس عروج

بھانویں پئے کہیں جوں عروج

اساں تن داماں و ساروں

شہر دیاں گلگیاں لنگھوں

ساڈے بہرتے گندی کھاری

روز امونڈھی تھیوے

خلقت ساکوں کافر آکھے

سو بھرتو اب نہ ونڈے

اساں وت وی

سین دی سیک عروج

نت پیڑوں

نت جیڑوں

جگ دے ڈوہی تھیووں

تیاگ

آتاں پی پی پی خالی کیتے
 ندر ساگر دے پیلے
 جھتاں ساڑ سو آہیں کر کے
 اکھیں پڑویے ہالے
 وت دی من مُشکی نہ مویا
 نہ کوئی درشن ہو یا
 کینجھی کوڑی جوگ فقیری
 ساڈھو، سنت، اسیری
 تن مچھرے من ماکھی کھاوے
 آشولال سڈاوے

انت

تمان کے چھتری ست اسمانی
 آکھے کل خدائی
 ہر شے پوری ہر شے پوری
 رہا ادھور نہ کائی
 جاگ بندر آیا انت سمجھ دے
 کھوہ دے پڑ دی پاہ
 کھوپیاں پچھوں اکھیں اندر
 وسدی رات گواہ
 سبھ کچھ از لوں گڑ دے کھوہ تے
 ڈانداں ڈاتے بھاگ
 انت سمجھ نہ آوے کہیں کوں
 انت نہ لاوے جاگ
 ویلے دے ہتھ واگ

کوڑ

اکھیں ٹھارن والیاں رتاں
 دُور سمندراں پار
 آنگوراں دے رَس وچ دھاندى
 عمراں دی کھل کوڑ
 ہنجوں پی کے اکھیں دے وچ
 اک دا کوڑ پیٹ
 اک دا کوڑ بکھیر

اُوٹر

روز ناشیں بیریں اُتے
 چڑیاں جھڑا لاون
 کانواں باجھ اس ڈاپور میا
 تن تلی تے آہنٹے
 انجٹیاں چوگ چرے توں خالی
 جیون پیٹ پلوتا
 رب سائیں ساکوں کیوں بنایو
 اسان کیہڑے لیکھے
 نہ سوہرے نہ پیکھے

کھیڈن دے ڈیہہ چار

وت ہتھیں بگڑیاں مینڈھیاں
وت ماتے پیو گئے بھل

وت جنگل جاگے نرسدرتوں
وت مینڈھیاں گتیاں کھل

وت خوشبو بھریاں اڈاریاں
وت کچھی بن گئے پھل

وت ساڈھی عمرال اوتری
گتی وچ کچھ وڑیں نل
ساکوں کھیڈن گتیاں بھل

ستوارہ

پہلے دانگوں
 چالیں، پلھیوں
 سب اُونوں چست چور
 اکھیں چمڈے اُو ہے اُمڑی پیکرے
 اُو ہے قصے، اُو ہے راتیں
 اُو ہے چندر چکر
 پر ہک اُمڑی تیڈے کھوہیں
 میں ناہیں ہسٹن اُونوں

وستے دا کیا مارن

ساڈے تل عیج لیتھے سمجھ کوں

جنگل پار دا ہوکا

وستے منگھ نہ مار شکاری

وستے دا کیا مارن

دستان شاہک برابر

پک برابر مویا

مویاں تے جگ رویا

ہرناری داہک ہوت

وسے ہرت آکیچاں والیا
اساں تلی تے سمجھ بالیا

تیں کارٹ تھلاں والرٹے
ساڈے پیریں سلوے چھارٹے

اساں برہا ورتیاں ناریاں
اساں کونجاں نال قطاریاں

اساں نت پروس ہنڈاؤٹے
اساں من وچ کیچ و ساوٹے

ساڈیاں اکیں جگ پی جرتے
ہرناری داہک ہوتے

پکھی نہ ڈرایا کر
 آساں پکھی اوترے
 اینویں گھر دی ہیرتے
 گلکھاں دی مُٹھ آہنے
 آپ چا بنیدے ہیں
 آپ چا ونجیندے ہیں
 اینویں نہ توں ڈھول وے
 ہستھاں کوں اُلاار کے
 پکھیاں دے پوتے کوں
 اپنے ہر تے چایا کر
 پکھی نہ ڈرایا کر

بھاگوںد لوک ہن
زاریاں منندے نیس

پاجھری چھیندے ہن
پکھیاں کو ڈرنیدے ہن

پکھیاں دے پرنیڑے
سہیں ملے کہیں جیلڑے

نک چھپ بھیٹ بھرانواں توں
نکتر بھوراں کانواں کوبن

کانواں دے پر کارٹے
ستیں دی سدھ سنبھارٹے

چھپی تھیوے خالی تاں
جڈیاں پاواں ستیں دی چھاں

وساخی

تو تہاں اگوں چند کرینہاں
 نوین بھجارت گھستی
 چھاں دا موسم چھاگ مکاوٹ
 دھپ آسمانوں لہتی
 کٹکاں درد وساخی بھوگے
 لوکھا، رُست کتی
 دھپ آسمانوں لہتی

کتنیں کتیا ڈینہہ

اندرو جہدی نینسری
تے باہروں وسد امینہہ
کتیں کتیا ڈینہہ

متروں وانجیاں دستیاں
تے جیویں چنڈ کرینہہ
کتیں کتیا ڈینہہ

اکھیں انت سنجاندیاں
وت رُوپ وڈانی کینہہ
کتیں کتیا ڈینہہ

بند رابن

دہڑی بگل نہ ٹلیاں نہ دُ

چھٹرو ہمتہ نہ مری

نہ کوئی تانگھ لیا میں دے وچ

رستے بھان والی

دُت وی ساکوں کندھیاں اُتے

ایویں بگدے

پک نہ پک ڈینہہ رادھا اپنے

تندو دی اکھویسی

من دی پوری تھیںسی

اساں رُل بل جُھمرا پوئی ء

دِل اُکتر ساں مان مُسافر تھل بردا
 ہیل گھلے کوئی ہیل بھلا من بھادوئی ء
 آساں رُل بل جُھمرا پوئی ء

جیہڑی دھپ سنسار و سیندڑ
 او دھپ تن تے آوئی ء
 آساں رُل بل جُھمرا پوئی ء

کھبیاں چُن چُن سونو سُو دھی
 دلڑی آنت وکاوئی ء
 آساں رُل بل جُھمرا پوئی ء

چندر جھات

وٹے چھوہر چندر چکورٹی
 تیڈی ٹوں ٹوں عرش اڈراک
 تیڈے اندر کھیڈ بلاپ دی
 پتے کھیڈن چتیر وساکھ

تیڈے مکھ تے چنی چاندنی
 تیڈے سینے سک تن چور
 نت آپ کریں من مستیاں
 نت آپ وٹاویں ٹور

نت بھرے اڈاری پریم دی
 تیڈی سدا سہاگن ذات
 وٹے چھوہر چندر چکورٹی
 چن ویہڑے پاوی جھات
 شالا و سدی رہوی رات

اساں رُل رُل بل جُھمر پاوئی ء

دِل اُکڑساں مان مُسافر تھل بردا
 ہیل گھلے کوئی ہیل بھلا من بھادئی ء
 اُساں رُل رُل بل جُھمر پاوئی ء

جیہڑی دُھپ سنسار و سینڈر
 او دُھپ تن تے آوئی ء
 اُساں رُل رُل بل جُھمر پاوئی ء

کھبیاں چُن چُن سونو سُو دھی
 دِلڑی اُنست و کاوئی ء
 اُساں رُل رُل بل جُھمر پاوئی ء

چندر جھات

وٹے چھوہر چندر چکورٹی
 تیڈی ٹوں ٹوں عرش اڈراک
 تیڈے اندر کھیڈ بلاپ دی
 پتے کھیڈن چتیر وساکھ

تیڈے مکھ تے چنی چاندنی
 تیڈے سینے سک تن چور
 نت آپ کریں من مستیاں
 نت آپ وٹاویں ٹور

نت بھرے اڈاری پریم دی
 تیڈی سدا سہاگن ذات
 وٹے چھوہر چندر چکورٹی
 چن ویہڑے پاوی جھات
 شالا و سدی رہوی رات

چُننی دارنگ نیلڑا

مَن وِجِ مِیلہ لاوے پیلہ
 پیلے پھل نہ ماون
 پکھیاں دے وِج ہتھ ملو کڑے
 چُن چُن ویندے پاون
 نیلیاں جھالاں چُننی دیاں
 پیاں نیل کنٹھ شراون
 پلکاں دے کھپوڑے سانویاں
 سانول سیجھ سہاوان
 نت نیل شنیل بنداون

وسریاں یاد آئیاں

راہی رستہ بھل گئے

وسریاں یاد آئیاں

وہج پر دس دے رُل گئے

وسریاں یاد آئیاں

ہنس تھئے پر دیسی، اپنے پور بناں

پڑیاں دے کچھ کھل گئے

وسریاں یاد آئیاں

راہی رستہ بھل گئے

وسریاں یاد آئیاں

کھترن کھترن روہ تے، پوہ مہینے وچ
 اکھیں ساوڑ ٹٹل گئے
 وسریاں یاد آئیاں
 راہی رستہ بھل گئے
 وسریاں یاد آئیاں
 جنگل جوگ بسنتی سدھر نمائی دے
 پھلاں دے وچ ٹٹل گئے
 وسریاں یاد آئیاں
 راہی رستہ بھل گئے
 وسریاں یاد آئیاں

گُزر گیا بڑی بہ سارا

تُوں نہ آئوں

موسم کی تے سنت اسمان سلیٹی
پھل کیے کینا لاں

کسکال سے درہیوں دی دوسری
تا کڑی کھول کھڑائی

وا چھڑور کھڑکائے
وت دی تن دے پھل کنول تے

پانی مول نہ تھا ہرا

”گُزر گیا بڑی بہ سارا...“

سوم رات

رات دی رات عچ من دے مور کھ
 پیلے سپا یا بُور
 وت اے اکھیں لال تھیاں
 وت پاک گئے سنیں انگور
 پاکھ پرم دے ویہڑے و سیا
 چن چوڈس دانور
 سوم سمندر رُوں چھٹلاں چڑھیاں
 چڑھیا سوم سرور
 رات دی رات عچ ہر شے نیرے
 چڑھیاں ابھرے تال دُور

نروار

اپنے راجے رائے اگوں
 وُنج درباری کوک
 واہ تیڈی مخلوق وے سائیں
 واہ تیڈی مخلوق
 دو لے شاہ دے چُربیاں وانگوں
 اسماناں دو موہنہ
 تسی اُتے دانے بگڈی
 نہ کوئی سُدھ نہ سوہنہ
 کھوہ دی مٹن توں سکھ ساگرتیں
 سسے و رہیاں دی ورتھ
 گھوڑے تے چرھ پدھر چُربیاں
 دُھپ دامیلہ رمتھ
 شاہ زادی کوں جت

جائزہ

چیترو سا کھبندھا
 شکلو راج رچیا
 "عین" داسکھ ڈے
 جھولی دوشن پیا
 ڈینہیں مینڈھیاں کھول
 راتیں ناگک نچیا
 ہر پل نویں تھی
 ہر پل سیجھ وچیا
 ساڈے اندر کھیڈ
 وہیڑے چندر کھٹیا

نندروں جاگ پیو سے

کناں دے وِج کُن مَن کو پئی
 نندروں جاگ پیو سے
 پیراں دے وِج بھنگے گھنگھروں
 جاگ چھنکارکتو سے
 اپنی سبک دے پھاٹ پھٹو کرے
 گڈیاں ساڑ ٹرو سے
 اوڑک مینہہ دی مونچھر مناکے
 اَشو لال تھیو سے
 نندروں جاگ پیو سے

اوپر

قصہ نہ قصا ولی
 رت نہ سکھا ولی
 شہر چاؤ سائے نی
 کن چاڈ کھائے نی
 کھیڈوں ہا کھیڈوں ہا
 خوشیاں وڈاؤں ہا
 پھڈاں دی چنگیر وچ
 مند ریاں لکاؤں ہا
 آپ تے بلاپ دی
 ریت چا بھلائی وی
 زے پرے روپ دی
 کندھ چا بٹائی وی
 ساکوں جیندے پار دی
 سدھ نہ سریر وچ
 گھنڈ ناہیں کھیر وچ

آزمیش دی ہک پتی رت

پردی پوہ وی
 ساڈے تل وچ کونجاں لتھیاں
 سدھ نہ لتھی سانول دی
 ات داری وی سری سری
 توں نہ آیوں رُسٹ

جاگن چوک و ساخ

لوکاں دا ہے بڑکھ بھتی والا
 بھتی والا ہے بھتو
 تن دی سانجھی جھوڑی اندر
 سانجھی سبھ دی کھتو
 جگ تے چوک و ساخاں اُتے
 تھیون لگ پیا کتو
 اپنے اپنے کتو کڑواہ دیاں
 ہتھ وچ کڑیاں پتو
 سر صلیباں چتو

پار

تن دی تختی میٹ کر اہیں
 نویں پُڑے پَپا
 ٹھپ کتاباں، ساڈے مَن وچ
 پار دی جوت جگا

پاروں جھوک مُراد وے سائیں
 پاروں و سدی چھاں
 پڑھ پُگیا "غین" غیری
 "الف" اللہ دانال

ککھ ککھ تھکے ہتھ پککے
 "پ" پانی "تھ" تھل
 بریل جوگک و جوگک حیاتی
 ہرل کونج دا پل
 ہن تال پاروں ول

اُستادِ فدا حسین

گو ہے دی بھار
 ہو لیں ہو لیں دکھ دی ۽
 جنگل وانگوں بِل پورے تاں
 ہتھیں کچھ نہیں آندا
 کتن وی ہک ایہو جیہاں
 اوکھا کم ۽
 جیکر روز کیتجے
 تاں ایں تن دیاں ساریاں تَنڈوں
 ہو لیں ہو لیں
 ہک مُٹھ ستر دا گوڑھا، تھینڈن
 جانیس تھیندیاں؟
 توں ڈس کا کا....

ہک قصے دی نظم

نوو دی کوئی چھت نہ چھیری
 نہ کوئی راج رعایا
 شاہاں دے لڑگب کے نوو
 اپنا بھرم ونجایا
 ہک نترایا وانج، عسیر سر
 کوڑھ حیاتی چایا
 سبھ سٹے، سبھ سٹے چھیبے
 ستواں یک سوایا
 نوو راج پچتیا

بھتی وال

مہتراں کھوہیں واڑی پک گہنی
 آکھن وستی وال
 کال کوسٹ اندھاریاں راہیں
 پگڈڑاں گھور دھمال
 بھاگک ونداں دا پور بھاوے
 چندر بٹے رکھوال
 واڑی دا بھتی وال

وہندا پانی یار

سان سُخان دی راس تے ہتھ زکھ
 گاندیں بیڑی ٹھیل
 دُھپاں سرتوں ویل
 کلبی کوچ تے خالی بیڑی
 ڈونہاں دا پک روگ
 آتیاں میر تے بھوگ
 پک نہ پک بڑینہہ درشن تھسی
 درشن اُنٹاں والا
 ایں جنگل دے پار نہیں تماں
 اول جنگل دے پار
 وہندا پانی یار ہے اپنا
 وہندا پانی یار

جیون اُنت نکھیڑا

کاہنہ دے ویک ویک وچوں
 سُو راج بھتیوے کیہڑا
 پتتوں پار سبھاتیں اُوندی
 پیڑی ٹھیلے جھیرا
 پوہاں دے سبھ روس رُسیے
 بن پوہاں کیا جھیرا
 چوں پہاں دامیل حیاتی
 جیون اُنت نکھیڑا

جھنگار

ہمتیں چھاوی پاڈراوے
 پڑھ چو پارے رات
 کڈیاں ریل تل برتھسی
 وقت جھنگار دانکسی

ٹوبھیاں اندر
 نویں پونگ دیاں کہیں لہن
 رات سمندر تھسی
 جگ جیون پرنسی

تانی روز تیجے

چرے اُتے ول پک واری
 نچل کپا ہیں چاؤن
 تندیوں تندیوں ساڑے تن دی
 تانی روز تیجے
 منگھر پوہ دی سکھٹی چھاں بوج
 مینجھ نہ مول سپنگھری
 وستی وستی ہر چلے کوں
 چٹکا نرت وریجے
 دھپاں ورتی جوہ دے اندر
 جوگی رُوپ بٹا کے
 تان ککاری بہرے سمجھ دی
 اپنا آپ ہنڈیکے
 تانی روز تیجے

عُلام

ساڈے نال نہ پیر اساڈے

نہ ہتھ دوس و سنیک

ایزویں کیری تھی کے مُکھی

تاتوئل عچ رات

دُھمی دُھمی یا نہ دُھمی

اکھیں پک پک کر سن

دریا پار اُشاواں اندر

کوئی ہوسی تال چُٹھی

ساوٹ دی بگڑو

کوئی بدلی ساوٹ دی
 کوٹھے تے لہہ آئی ۽
 رت یار ملاوٹ دی

کوئی بدلی ساوٹ دی
 آساں پتے رُسدے ہیں
 کھنڈیٹ مناوٹ دی

کوئی بدلی ساوٹ دی
 کجلا نیٹاں وِچ
 کھڑی نئی ۽ پاوٹ دی
 کوئی بدلی ساوٹ دی

ڈانداں پاچھرتہ و ہندی (ہک اکھاٹ)

آتاں جگ بید نامیاں
 اپنے سر تے چائیاں
 ساکوں ڈانداں تیشٹیا
 ساڈے ناپیو جاتیاں
 گوڑا نوکھڑا پولوں
 پھگن پھیلاں پائیاں
 گابیاں نالی پھیری
 کٹکاں گابھے آتیاں
 ڈانداں پاچھرتہ و ہندی
 آکھیا ویندے راہیاں

مٹیاں رُوپ وٹایا

سرمی دی جبار اُسوں چایا
مٹیاں رُوپ وٹایا
نہ کوئی مچ نہ سیک نہ دھوٹی
نہ کوئی درد سوا یا

لمبی رات سیاے والی
وڑ گئی ساہیں اندر
پاہر نہ کوئی آیا
عرشوں وانجے لکراں دے مچ
پھس گیا چندر اجایا
مٹیاں رُوپ وٹایا

لوط

تن مسوان
ہوت ہوان

بجائ جوت
دھپاں مان

ستی تھسل
کیچ آسمان

ادھی راتیں وچ سمندریں
 چن بیٹھی گول ٹورے
 وت کوئی اپنے من دی من تیں
 تن دے نیل ٹکورے
 وت کوئی آشولال سداوے
 اپنے ستیں گول سورے
 کالے کاوڑ کورے

ساڈا کجھ وی ساڈا ناہیں
 نہ ہنجنوں نہ آہیں
 دریا پار وی جھوک نہ جنگل
 نہ پتین نہ راہیں
 وت وی ساڈے نیٹوے ستیں
 روندے ونج درگاہیں
 جیہڑا اپنے من وچ ناہیں
 او ناہیں او ناہیں

وسواس

ایں توں پہلے
 کوئی پاک اچھی دھمی دھمے
 پلوں تھیوں ہتے
 چن دا پکوشپ کے
 اینویں بڑے رہوں
 پتہ نہ کہیں کوں گے
 ساڈے اندر سرائ دسے جنگل
 کتے تھی گئے وڈے

نسلجیا

میڈی وستی
 دریا دی ہک من تے ہے
 دریا مسیکوں روز ڈریندے
 دھاء دے ڈٹھے دل نہیں سدے
 ونج پردیس تھہریندن
 بیویں چھیرے ج نواں چوکھر
 گھانیں چردا
 کلہا تھی کے
 اوڑک پھانک بلدے

بجیون اپنی آپ گواہی
 اپنی آپ سزا

دریا ساڈا پر دریا دے
 ڈوہاں پاسوں ڈھاء

سرمی اوندی جیہڑا رادھے
 مہٹی جھیندی ما

مہٹی دے وچ مورت سیں دی
 سیں کون یار بسٹ

پانی سکا ساول دی

اچھے ٹہک ۽ چ
 تن دے ماٹن توں وڈی نیکی پانی ۽
 پاپ کمت دے پتھاں اُن ۽ چ
 پاٹن برابر

پانی سکا ۽ ساول دی
 باقی ساری پارتاں دُھپ ۽
 ٹوپا ٹوپا پاریت
 جے ساڈھی اے ہک نیکی دی
 ساڈھے ہتھوں دیہہ گئی
 ساری عسراں جیون ترہہ دی
 پار بھیسوں
 پانی پاٹن نہ چیسوں

دوزخی

پھل کٹکاں وچ فون وٹھ دے
 جیویں پیلے چٹے منگ
 پتے ساؤل ساؤل کھیڈ دے
 ساڈے نیناں وچ سورنگ
 آساں تیں کارن سیں دوزخی
 ساکوں اپنے کولوں منگ
 ساڈی چنی رتی رنگ

ندی

ندی نام سڈیجاں
منچھریاں ہمتھ پر نیجاں

دریا سیجھ ہنڈاواں
تن دی بسک لہاواں

اوڑک ننت دراں ماٹاں
ساگر انت سُنجاناں

نوائی

لوکاں من پر چساواں، اپنی
 سک دے سیک سٹراں
 میں نماٹی جگ بکرائی
 سے سے سوٹن کراں
 شہین شہین تے ہیور تر یور
 سبھ کجھ سیں دے ناں
 چھاں ورتاواں جگ پر ناواں
 آپ نہ ماٹاں چھاں
 سک دے سیک سٹراں

مہانے دی بگڑو

پتی ہیری ٹھلدی ء
 کوئی سانجھ سمست دراں دی
 محرم ساڈے دل دی ء
 پتی ہیری ٹھلدی ء
 نت مونجھ و چھوڑے دی
 ساکوں پتیاں تے بلدی ء
 پتی ہیری ٹھلدی ء
 چھیکڑی وارتماں رل
 جیویں سسری کھلدی ء
 پتی ہیری ٹھلدی ء

مَلاں

کچھ بچ وگدا دریا
دریا وچ زمانا

لمے لڑھدی بیڑی
سورج مہاٹا

اوڑک پور پرے وا
ونج پردیس سدھانا
سارا ملک بگانا

کچلا ڈیو پالاں کوں

نیلی گھوڑی والے آ
 کوئی کھنگ دا داڑو؟
 کھنگ کرے نساہ اساڈے پالاں کوں
 راتیں جاگن،
 کتے کرن آروڑیاں
 مانواں اپنیاں اکھیں ٹینگن لگراں تے
 نیلی گھوڑی والے آکھیا
 کچلا ڈیو پالاں کوں
 نہ جاگن نہ راتیں کھنگن
 نہ روون نہ ٹنگر منجنگن
 کچلا اٹری داڑو
 کالیاں روگاں دا

نظم

پہنوں پُرانے کراں وانگوں
 جیہڑے پھل نہ چا دن
 آساں کنڈے چتدی چھاں دی
 جگ و سموری
 آساں درد کٹنا نویں
 ساڈی چھاں تے کوئی نہ ہائے
 موصپ دی جتی پاوے

کھل

وٹن وٹن سوا سوار
پکھتی لکھ ہزار

بہوں پُرانی رُت
پیلے وچ ہک نار

مکھ تے اینویں کھل
رجیویں پھل انار

قصہء تھلو صرا

آساں تھل دی رات ہیں
 جیندی چوڑھویں دے راہ
 کھاویاں دی نوحہ شبوہ ج
 کیچ دو اڈن دا اڑ
 کر کے مستیاں ماٹن
 او پریاں رتاں دے
 پیر ساڈے تھلاں دی
 چاندنی کھنڈیندے ہن
 سٹیاں کول رویندے ہن

جنگل میڈیا مور

بناں مورنی تن دی چورنی
وستی وچ نت شور
جنگل میڈیا مور

ہک ڈنگ بڑینہ لوکڑا چلے
ہک ڈنگ سنجھ کھٹور
جنگل میڈیا مور

میں نانی چھانواں چھتھی
پیراں دی کمزور
جنگل میڈیا مور

پیلاں پاوے، پھل وناوے
سر توں شام شمور
جنگل میڈیا مور

ریت

ازل ابد دی عمریں والے
 وہ ہندے وگدے سال
 جیون پئے تے موت ۽ زال
 انہاں دے ڈو پال
 برہا دھی تے پُتر وصال
 ہر بندے دے تال

چور

آسمان دو منہ کر کے ول کتے بھونکن
 نہ کوئی گھر نہ گھور
 بٹھیاں دے وچ ہک جگ راتا
 رُے اُبا لہی ٹور
 جالیاں وچوں اکھیں بکھین
 آکھن "چور اوئے چور"
 سچے چور دلاں دے اندر
 پاہروں شور پوی شور
 کاناں دے وس مور

پک راتیں تان جاگ

سُورج سُورج تن تے دُھپاں
 وانج سکونی دا
 ساگر ساگر نندر دا قصہ
 چندڑی مونی دا
 وِرداں مُتوں سکھنے سکھ دی
 چھاں ہے گور کپال
 پک پک وُن دے سرتے سائیں
 ہکلاپے دا چال
 جگ راتیاں دے باجھ نہ ساڈی
 عُمران ساڈا بھاگ
 سو سو سال دے موسم جویں
 پک راتیں تان جاگ

پی سمندرِ اوس

پی سمندرِ اوس وے بدلا

پی سمندرِ اوس

تیں بن عمران بُدی ہس گئی

آمباں مول نہ اوس

پی سمندرِ اوس

ساوٹ دھانوے یار مناوے

اندر دی اکر کس

پی سمندرِ اوس

لال مائی دیاں پینگھاں جھپٹے

سے ورہیاں دی تیں

پی سمندرِ اوس

پوڑا

بیڑیاں تے چڑھ بھلیاں شاماں
 تڑتڑ تک آسمان
 چھلاں دے وس جگ منٹارے
 بھوگی تھیل بھگتاں
 عمر اں لڑھیاں، رتاں بھلیاں
 بھلیاں گل جہان
 برتے سنت آسمان

درد پھرن چو گوٹھ

اے جگ اونداجیندے من وچ
سے ورہیاں دا کھوٹ

نڈے تے کھڑ کھمن رتاں
نہ سہمی نہ موٹھ

وستی دے چو گرد اُسارن
کال کہیٹاں کوٹ

دُر دُر کر کے چندر الاوے
درد پھرن چو گوٹھ

اکلیس

روز ڈیہاڑے
 کون گزارے
 چپڑی چپڑی
 جیون ڈھپڑی
 پیریں چھالے
 رستہ بھالے
 خان پُسل دا
 اپنے تھسل دا

ناہراں دے وس گُتتا

ناہراں گسئیں بھوم پئی
 وت بھٹیڈاں بکیریاں وکیاں
 آجڑی یار نہ وڑیا واڑے
 اکھیں تک تک تھکیاں

ناہراں دے وس کلے گُتتے
 رمت عوج بھاء وسمائی
 سیکل سیتے منگھر پوہ عوج
 اکھیں رات لنگھائی

وت وی گُتتا او ترا گُتتا
 نہ بھانے نہ بھاتیں
 رتھ اُبھرے تاں آجڑی آکھے
 دھر اوئے مرنی سائیں

مور جھنگی

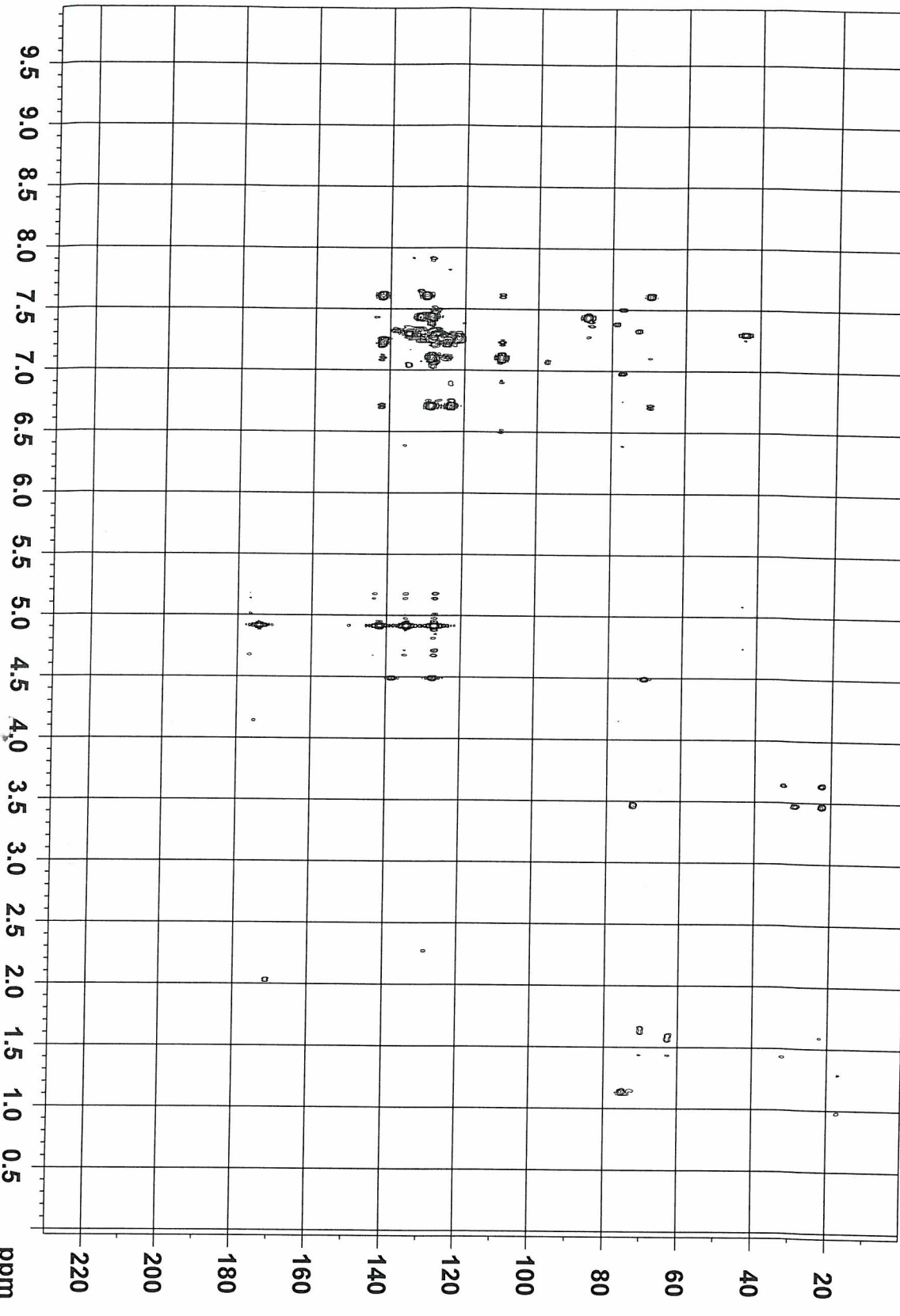
جیندیں چھاں توں وانجے گتے ہیں
 موئیں تاں بھال کر لے ہے
 ساکوں ستیں دی موران والی
 جھنگی وچ دفنا ہے
 ست رنگاں ہک رنگی جا ہے
 موران کو سمجھا ہے
 آندیں ویندیں جھنگی اندر
 دھوٹی آن رما ہے
 ساکوں یاد رکھا ہے

بُجھارت

ماڑی اُتے لکھاں تارے
 جھگی اندر ہکو
 زب سائیں دے ناں دی چھی
 اپنے نانوں لکھو

HMBC

AVANCE AV-III HD
400 MHz
LAB #109A

Current Data Parameters
NAME mar27-15
EXNO 3
PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters
Date_ 20150327
Time 19.10
INSTRUM spect
PROBHD 5 mm SEI IH/D-
PULPROG hmccqplpndqt
TD 2048
SOLVENT CDCl3
NS 16
DS 16
SWH 4006.410 Hz
FIDRES 1.956355 Hz
AQ 0.2555904 sec
RG 202.75
DM 124.800 usec
DE 6.50 usec
TE 300.8 K
CNSR2 145.00000000
CNSR13 10.00000000
DO 0.00000300 sec
D1 2.00000000 sec
D2 0.00344828 sec
D6 0.05000000 sec
D16 0.00020000 sec
IN0 0.00002160 sec

CHANNEL F1
SFO1 400.3320017 MHz
NUC1 1H
P1 6.70 usec
P2 13.40 usec
PLW1 20.00000000 W

CHANNEL F2
SFO2 100.6746353 MHz
NUC2 13C
P3 11.00 usec
PLW2 150.00000000 W

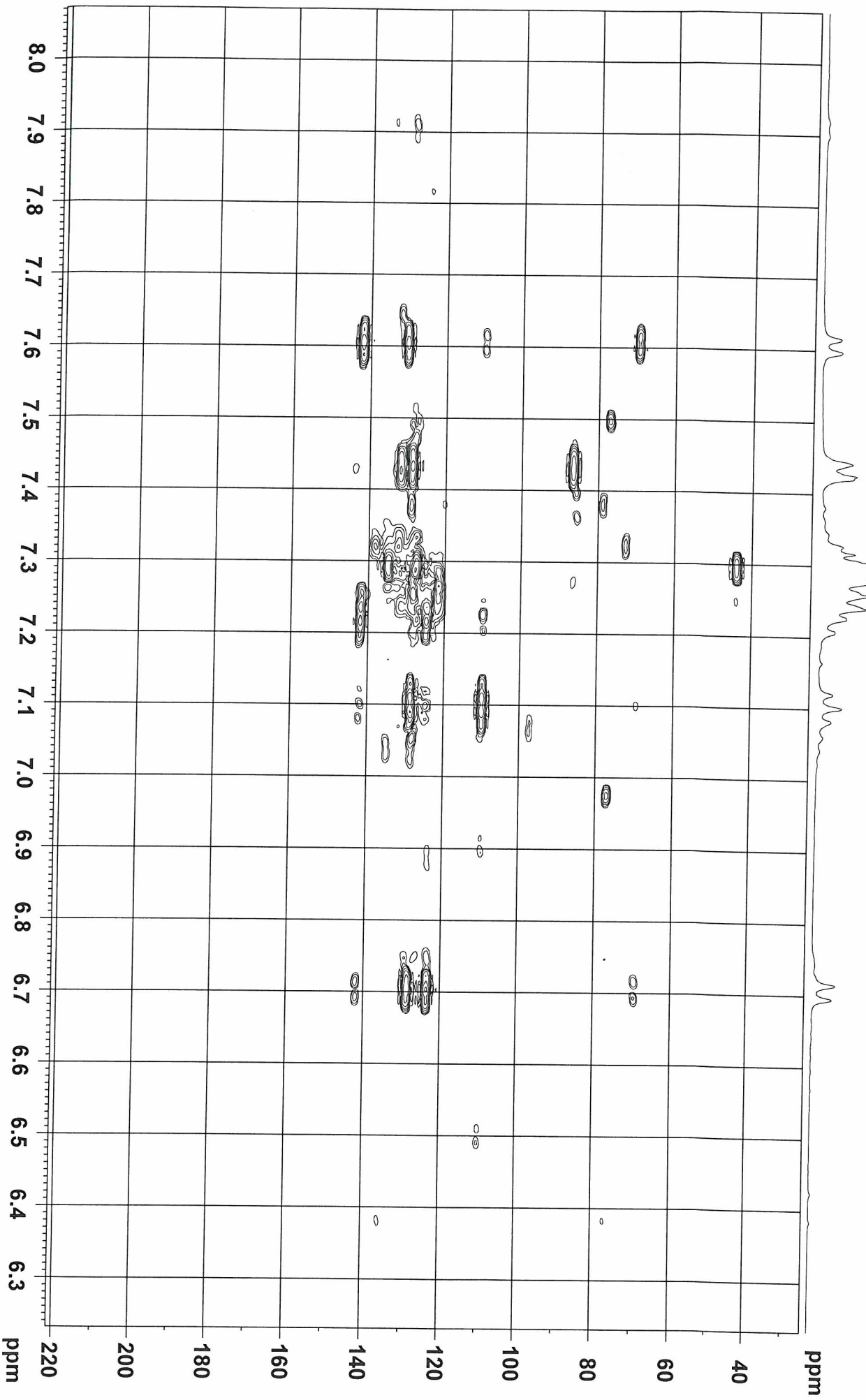
GRADIENT CHANNEL
GPNAM[1] SMSO10.100
GPNAM[2] SMSO10.100
GPNAM[3] SMSO10.100
GPZ1 50.00 %
GPZ2 30.00 %
GPZ3 40.10 %
P16 1000.00 usec

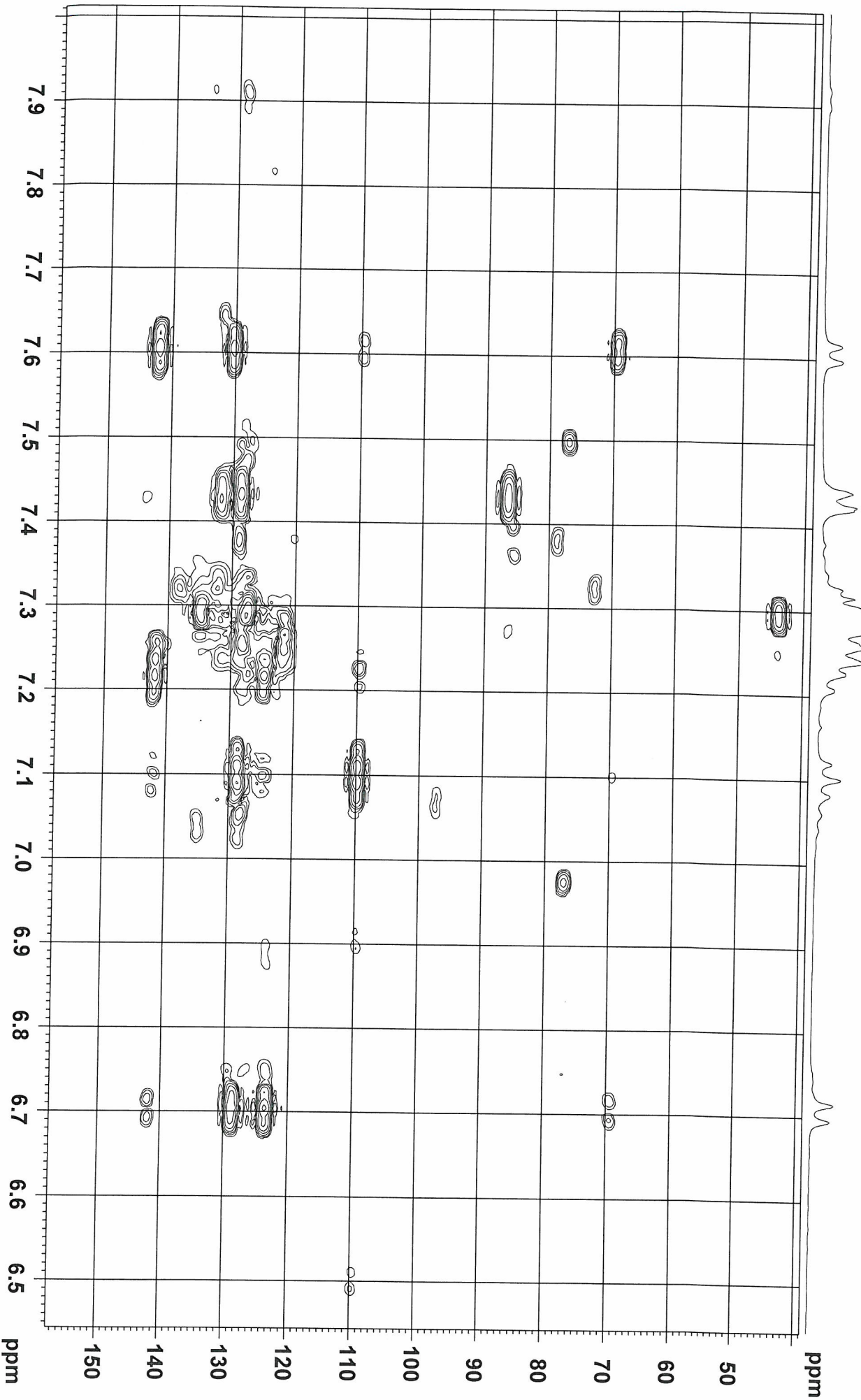
F1 - Acquisition parameters
TD 128
SF01 100.6746 MHz
FIDRES 180.844910 Hz
SW 229.930 ppm
P16MODE QF

F2 - Processing parameters
SI 2048
SF 400.3300177 MHz
WDW SINE
SSB 0 Hz
LB 0 Hz
GB 0
PC 1.40

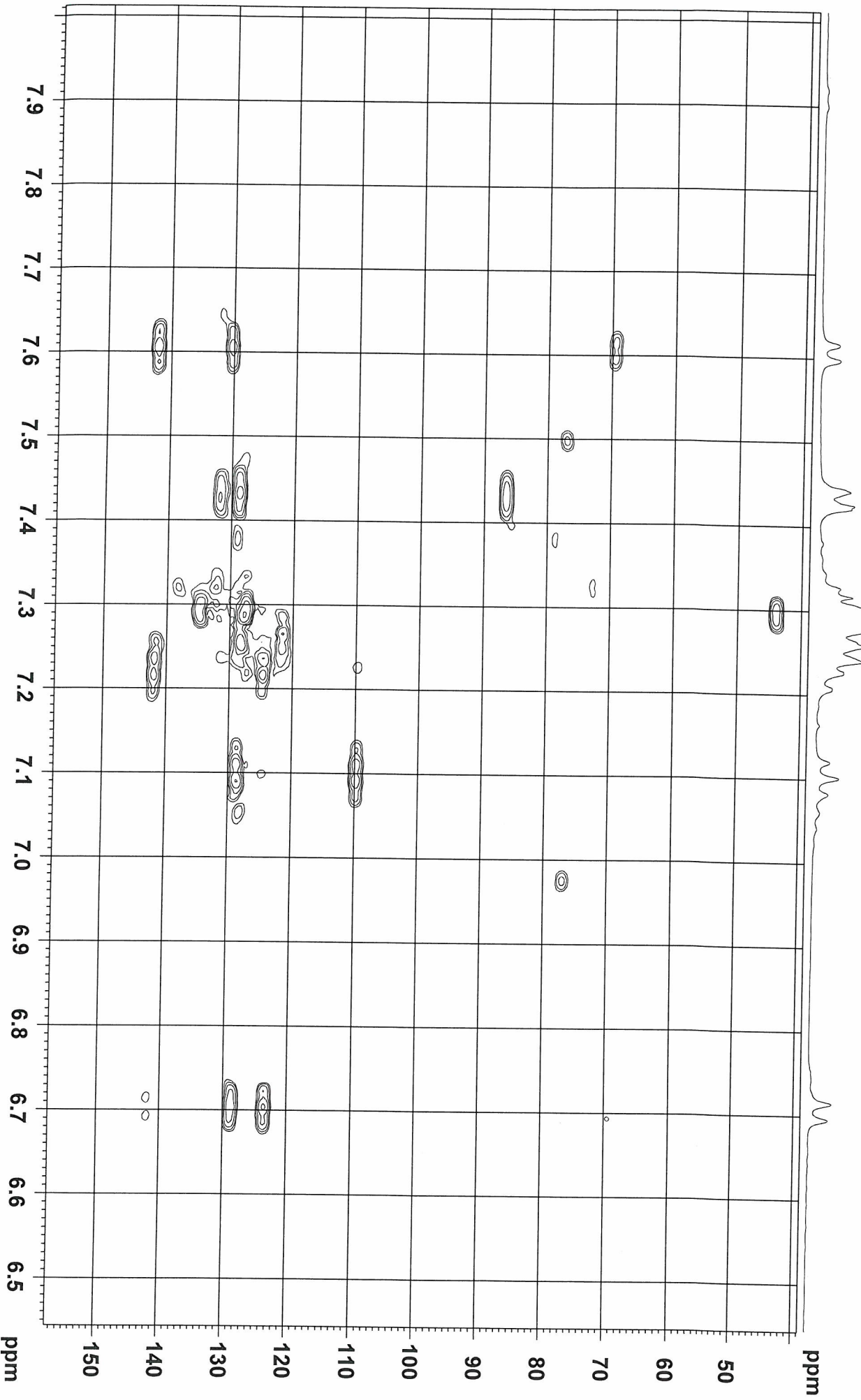
F1 - Processing parameters
SI 1024
VC2 QF
SF 100.6630701 MHz
WDW SINE
SSB 0 Hz
LB 0
GB 0

Iranan /
HMBC

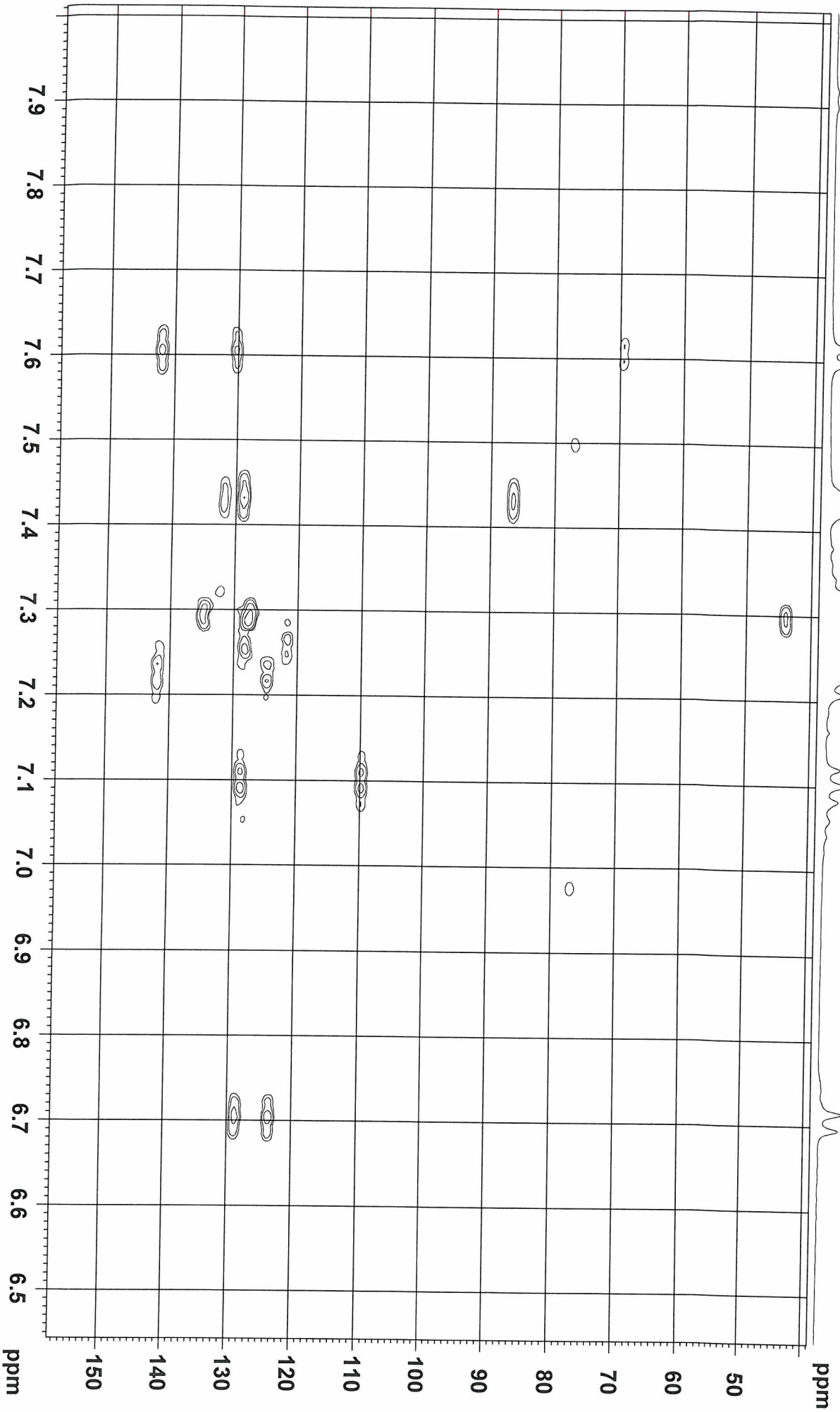

Imran /
HMBC

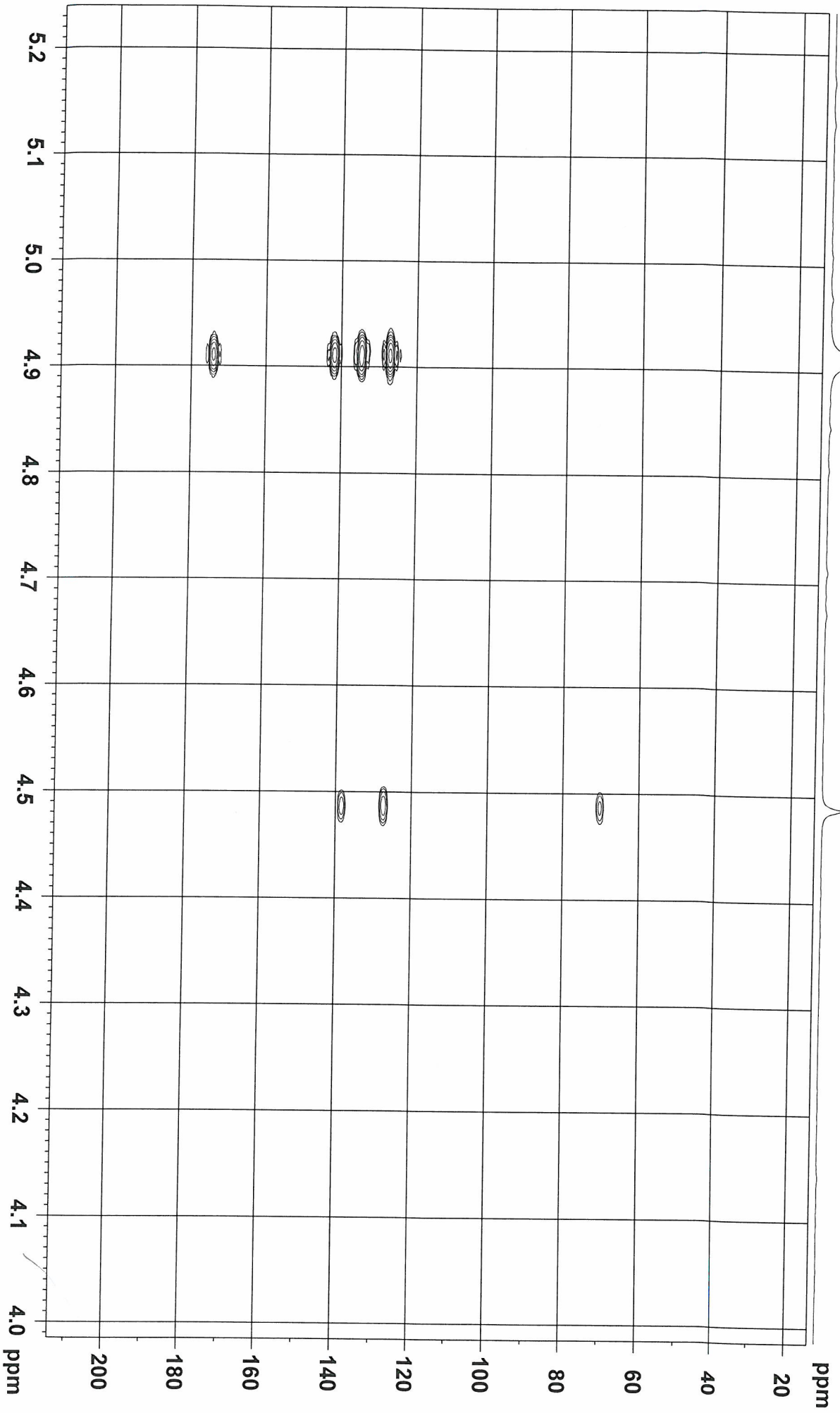

Imran /
HMBC

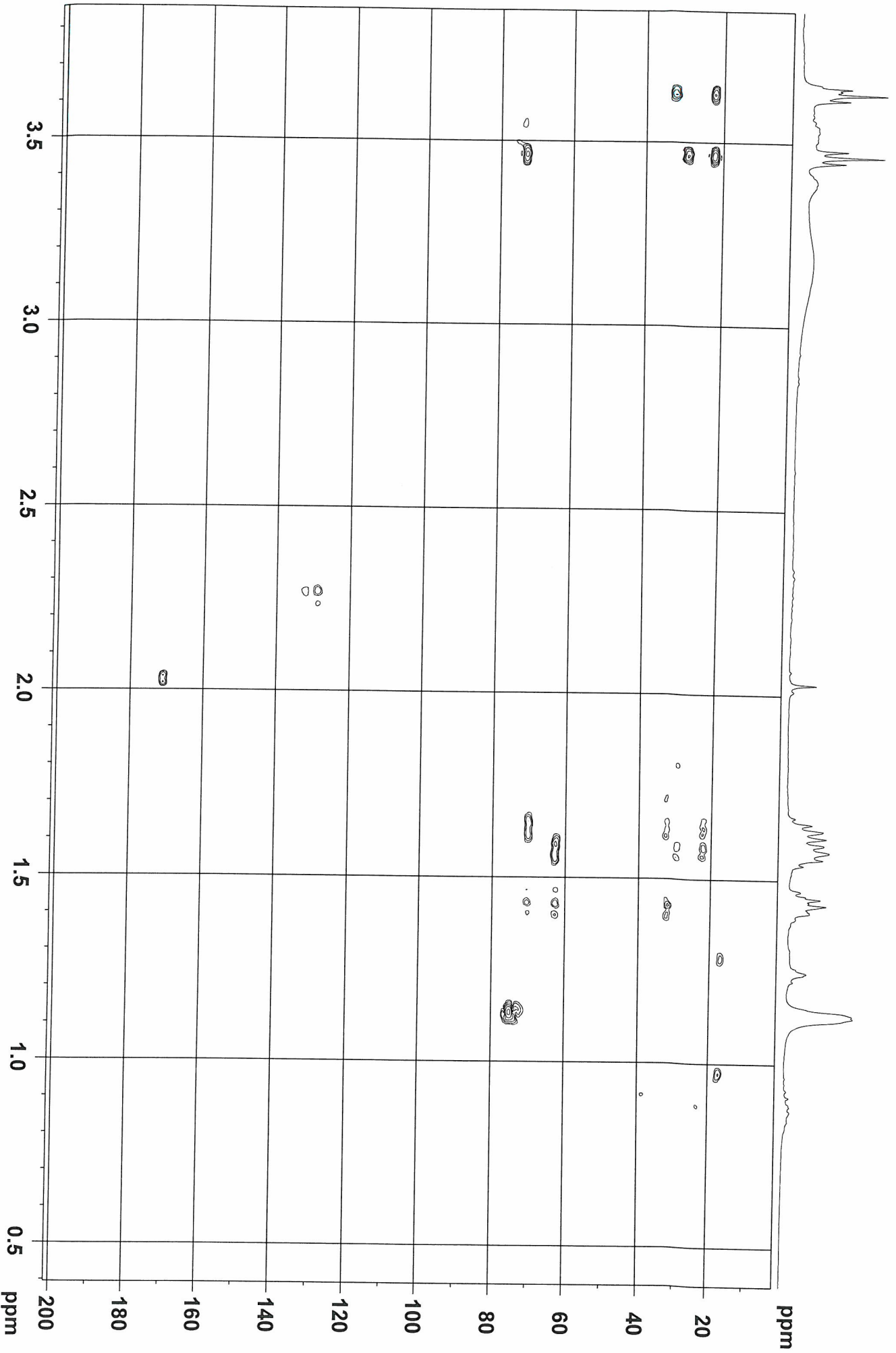

Imran /
HMBC

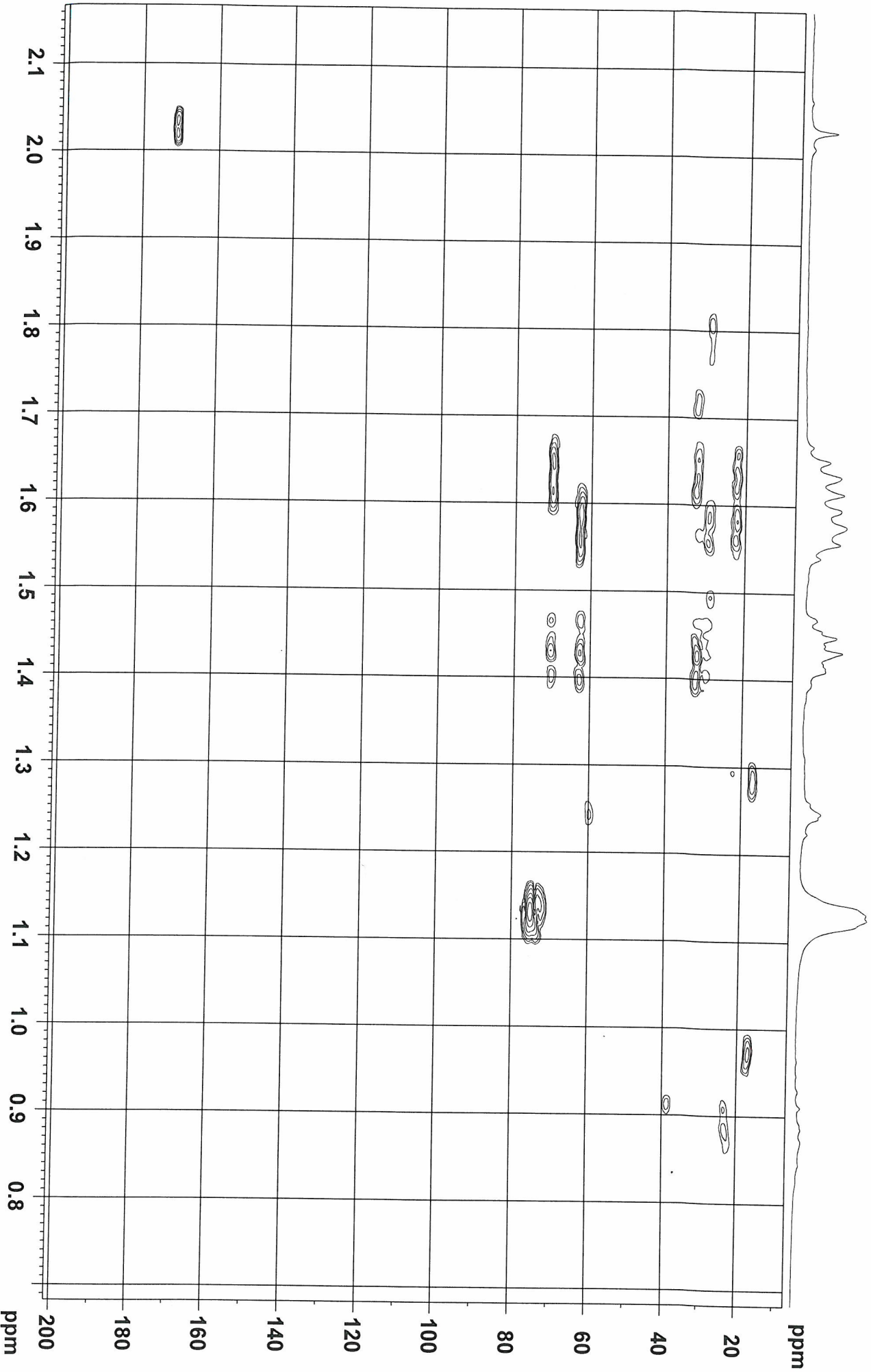
[REDACTED]

Imran / D
HMBC

Imran ✓
HMBC

Date Run: 03-20-2015 (Time Run: 15:29:57)

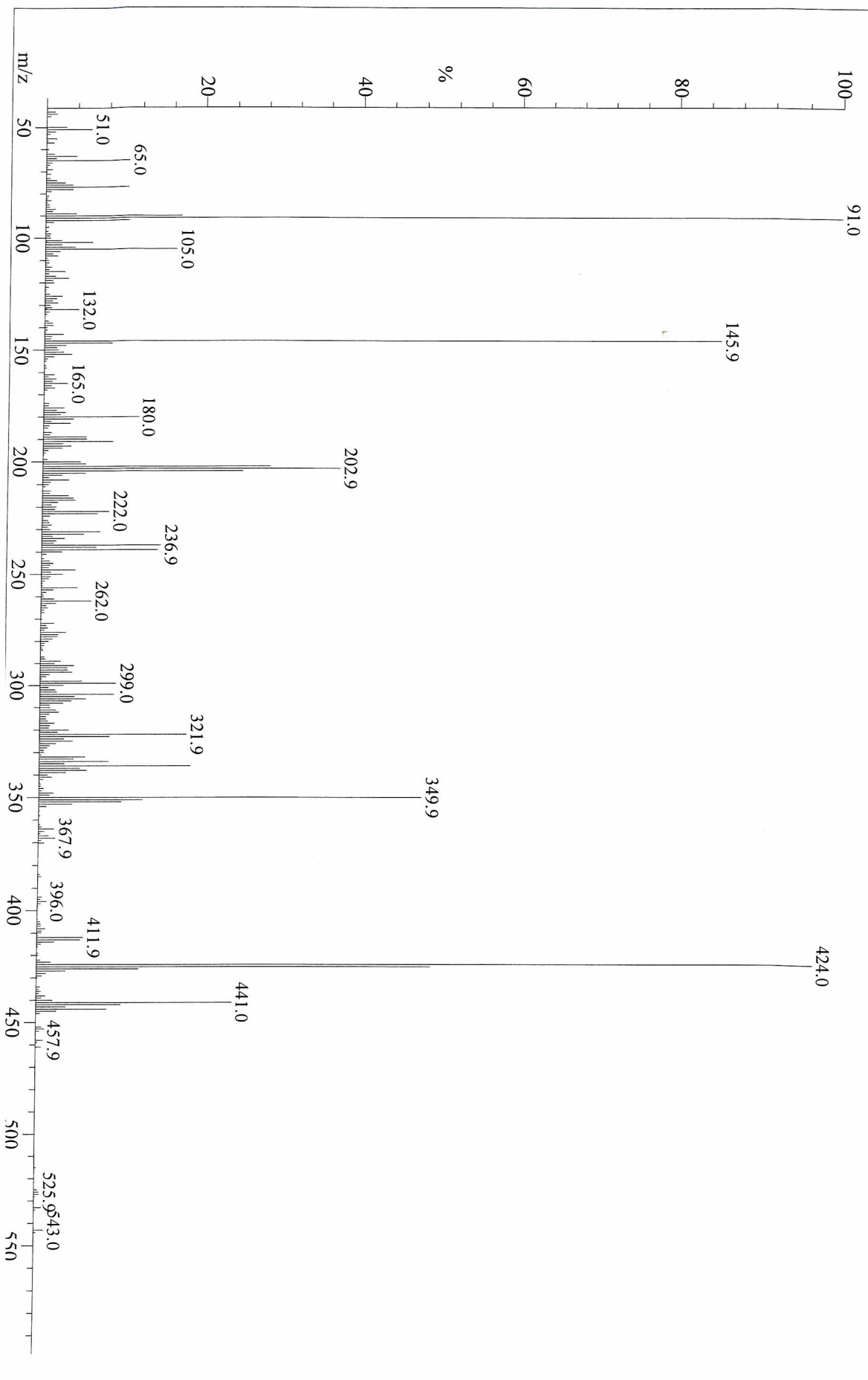
Ionization mode: EI+

File: [REDACTED]
Sample: [REDACTED]
Instrument: JEOL MSRoute600H
Inlet: My Inlet

Scan: 31
Base: m/z 91; 99.5%FS TIC: 13070885

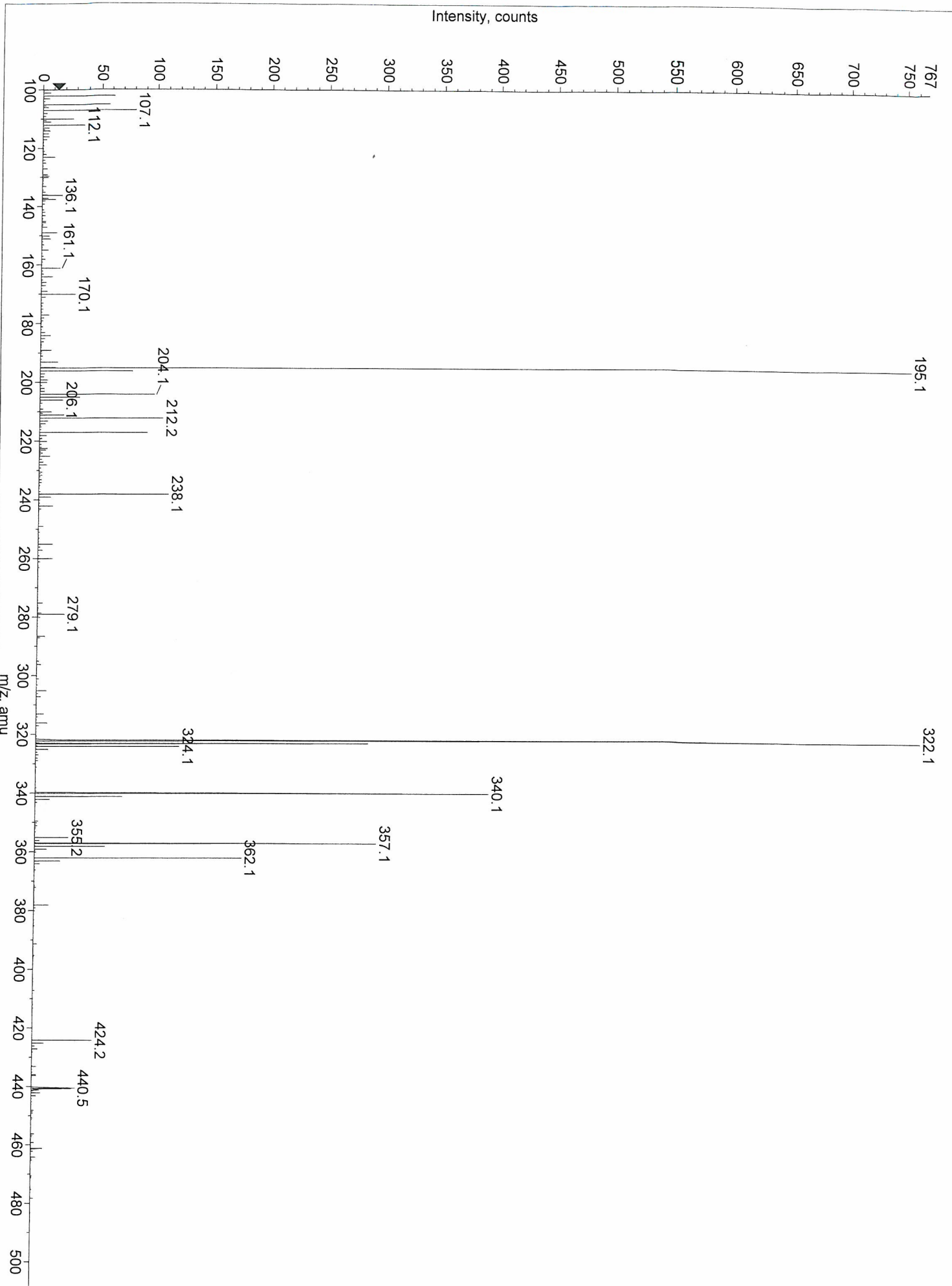
R.T.: 2.67

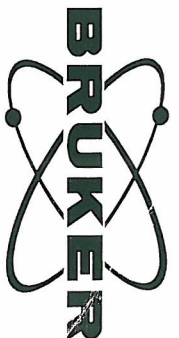
#Ions: 367

+TOF MS: 7.750 to 8.967 min from [REDACTED]
a=3.56133520448122650e-004, T0=-2.0171203597616130e+001 R:

Max: 766.9 counts.

Current Data Parameters
 NAME U-I-70_13CNMR_CDCL3
 EXPNO 1
 PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters

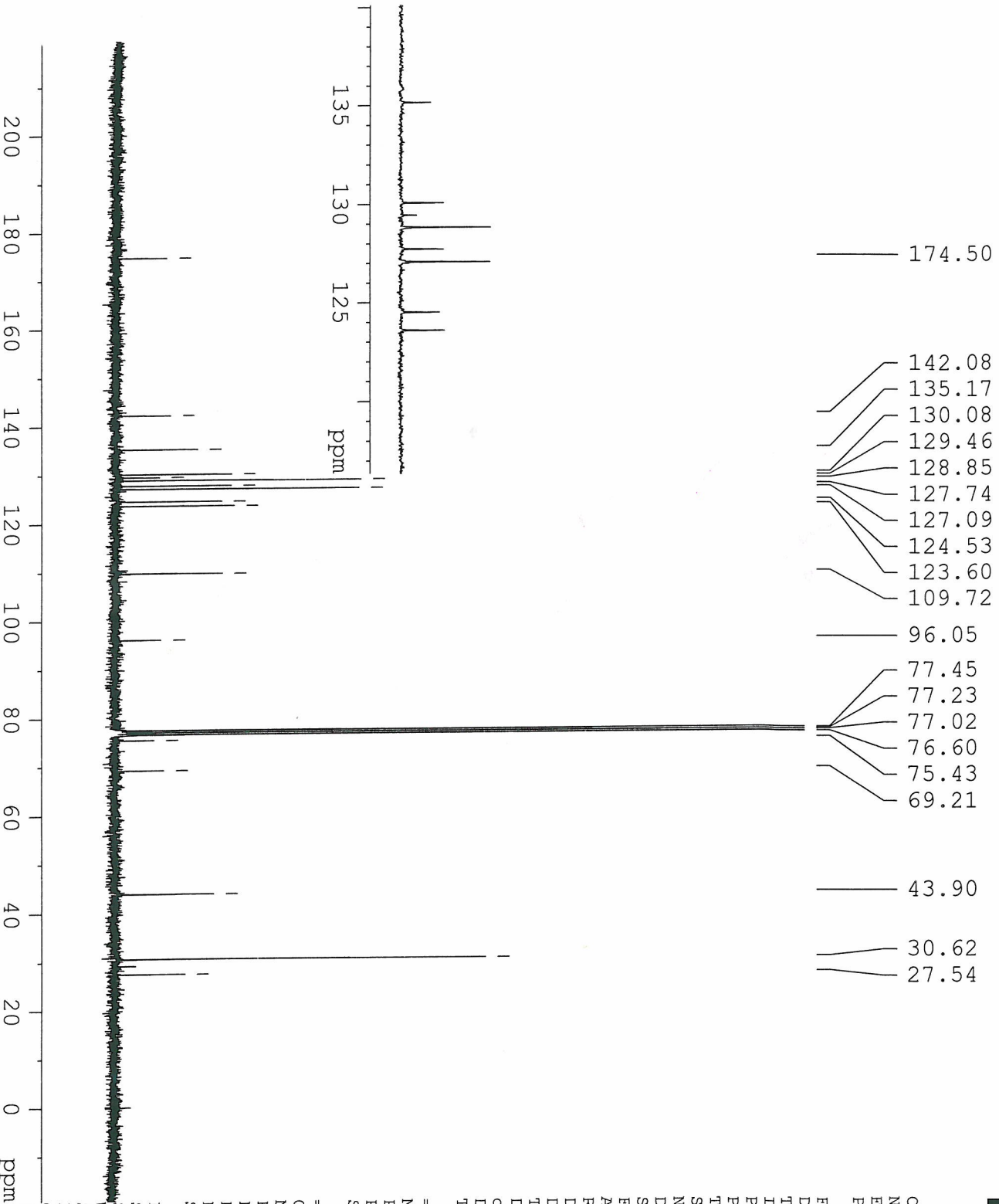
Date_ 20150917
 Time 13.06
 INSTRUM spect
 PROBHD 5 mm BBO BB-1H
 PULPROG zgpg30
 TD 35968
 SOLVENT CDCL3
 NS 1024
 DS 0
 SWH 17985.611 Hz
 FIDRES 0.500045 Hz
 AQ 0.9999604 sec
 RG 2048
 DW 27.800 usec
 DE 6.00 usec
 TE 297.6 K
 D1 2.00000000 sec
 d11 0.03000000 sec
 DELTA 1.89999998 sec
 TD0 1

==== CHANNEL F1 =====
 NUC1 13C
 P1 6.00 usec
 PL1 -5.00 dB
 SFO1 75.4752953 MHz

==== CHANNEL F2 =====
 CPDPRG2 waltz16
 NUC2 1H
 PCPD2 80.00 usec
 PL2 2.00 dB
 PL12 20.98 dB
 PL13 20.00 dB
 SFO2 300.1312005 MHz

F2 - Processing parameters

SI 32768
 SF 75.4677490 MHz
 WDM EM
 SSB 0
 LB 1.00 Hz
 GB 0
 PC 1.40

DR. ABBAS HASSAN/UZMA/U-I-70_1HNMR_CDCL3

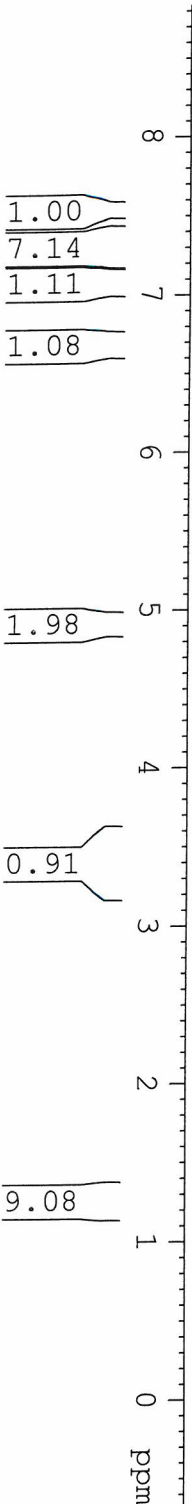

7.342
7.334
7.318
7.311
7.290
7.282
7.263
7.259
7.237
7.233
7.212
7.207
7.130
7.128
7.105
7.080
7.077
6.715
6.689
4.927
4.918

3.438

1.702
1.239

0.024

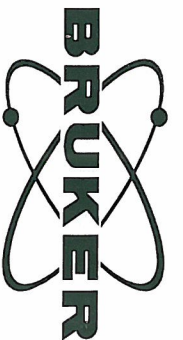
Current Data Parameters
NAME U-I-70_1HNMR_1
EXPNO 1
PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters
Date_ 20150917
Time 14.04
INSTRUM spect
PROBHD 5 mm BBO BB-1H
PULPROG zg30
TD 65536
SOLVENT CDCL3
NS 8
DS 0
SWH 6172.839 Hz
FIDRES 0.094190 Hz
AQ 5.3084660 sec
RG 456.1
DW 81.000 usec
DE 6.00 usec
TE 297.2 K
D1 1.00000000 sec
TD0 1

==== CHANNEL f1 =====
NUC1 1H
P1 9.00 usec
PL1 2.00 dB
SFO1 300.1318534 MHz

F2 - Processing parameters
SI 32768
SF 300.1300000 MHz
WDW EM
SSB 0
LB 0.30 Hz
GB 0
PC 1.00

DR. ABBAS HASSAN/UZMA/U-I-4_1HNMR_CDCL3

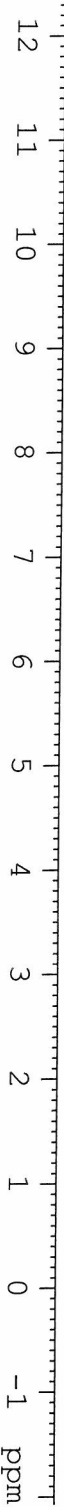
7.660
7.657
7.636
7.494
7.489
7.469
7.463
7.397
7.380
7.371
7.354
7.345
7.340
7.330
7.312
7.303
7.295
7.282
7.274
7.269
7.248
7.244
7.170
7.167
7.144
7.119
6.760
6.733
4.955
3.884

0.027

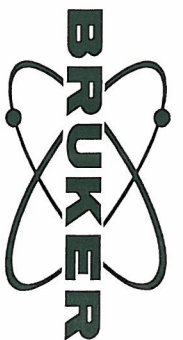
Current Data Parameters
NAME U-I-4_1HNMR_CDCL3
EXPNO 1
PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters
Date_ 20150917
Time 15.32
INSTRUM spect
PROBHD 5 mm BBO BB-1H
PULPROG zg30
TD 65536
SOLVENT CDCL3
NS 8
DS 0
SWH 6172.839 Hz
FIDRES 0.094190 Hz
AQ 5.3084660 sec
RG 4
DW 81.000 usec
DE 6.00 usec
TE 297.6 K
D1 1.00000000 sec
TD0 1

==== CHANNEL f1 =====
NUC1 1H
P1 9.00 usec
PL1 2.00 dB
SFO1 300.1318534 MHz
F2 - Processing parameters
SI 32768
SF 300.1300000 MHz
WDW EM
SSB 0
LB 0.30 Hz
GB 0
PC 1.00

1.00
2.07
10.30
1.15
1.07
2.08
0.96

Current Data Parameters
 NAME U-I-4_13CNMR_CDCL3
 EXPNO 1
 PROCNO 1

F2 - Acquisition Parameters

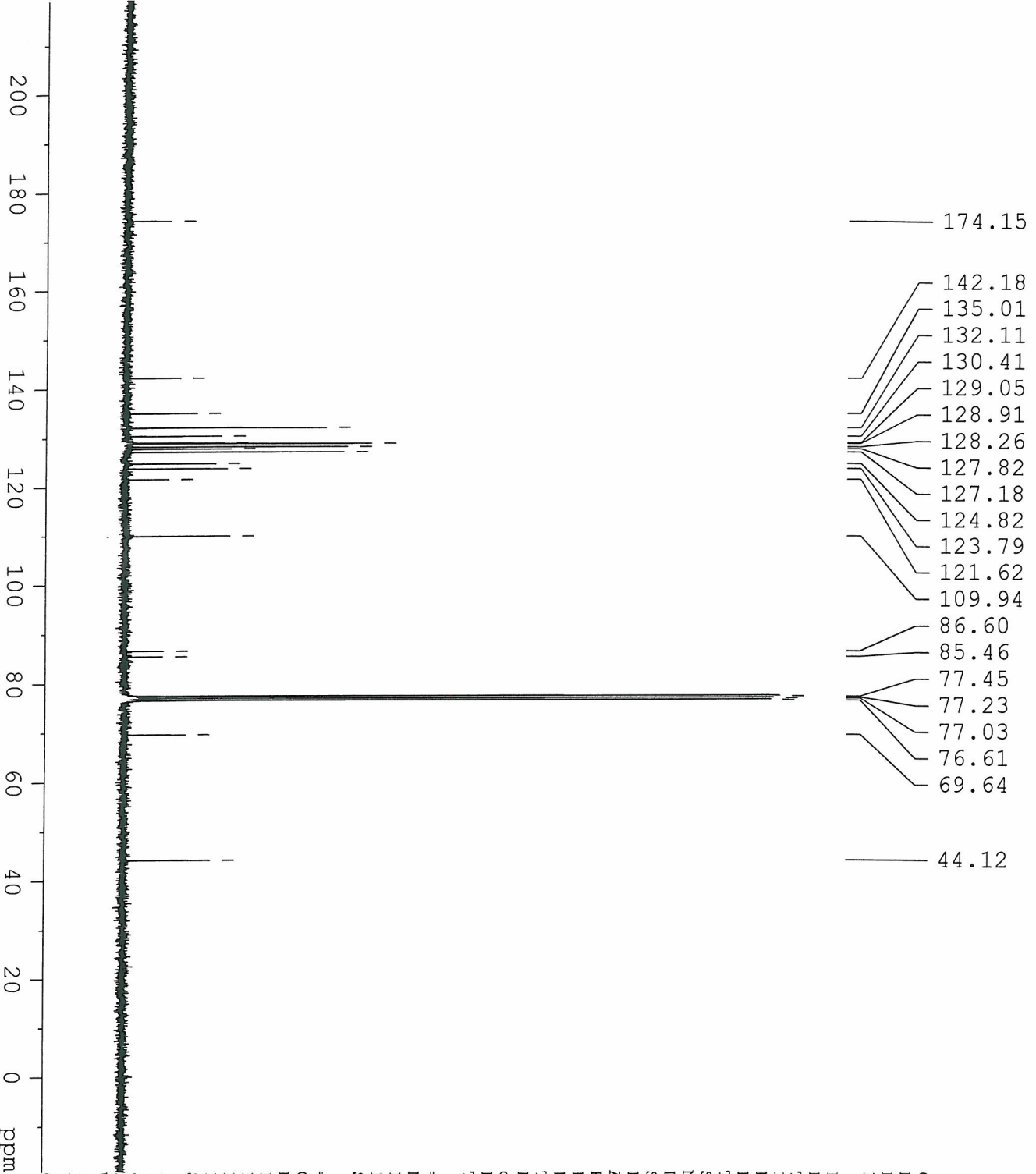
Date_ 20150917
 Time 15.00
 INSTRUM spect
 PROBHD 5 mm BBO BB-1H
 PULPROG zgpg30
 TD 35968
 SOLVENT CDCL3
 NS 1024
 DS 0
 SWH 17985.611 Hz
 FIDRES 0.500045 Hz
 AQ 0.9999604 sec
 RG 2048
 DW 27.800 usec
 DE 6.00 usec
 TE 298.1 K
 D1 2.0000000 sec
 d11 0.0300000 sec
 DELTA 1.89999998 sec
 TDO 1

==== CHANNEL F1 =====
 NUC1 13C
 P1 6.00 usec
 PL1 -5.00 dB
 SFO1 75.4752953 MHz

==== CHANNEL F2 =====
 CPDPRG2 waltz16
 NUC2 1H
 PCPD2 80.00 usec
 PL2 2.00 dB
 PL12 20.98 dB
 PL13 20.00 dB
 SFO2 300.1312005 MHz

F2 - Processing parameters

SI 32768
 SF 75.4677490 MHz
 WDM EM
 SSB 0
 LB 1.00 Hz
 GB 0
 PC 1.40

بُجھارت

ماڑی اُتے نکھاں تارے
 جھگی اندر بہو
 زب سائیں دے ناں دی چھی
 اپنے نانویں لکھو

سانجھ
SANJH
PUBLICATIONS

2nd Floor, Mufti Building,
17/31, Temple Road, Lahore.